

Załącznik do uchwały Nr XLIII/308/2018

Rady Miejskiej w Choszczynie

z dnia 17 sierpnia 2018 r.

Projekt został zrealizowany przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020

**LOKALNY PROGRAM
REWITALIZACJI
GMINY
CHOSZCZNO
NA LATA 2017-2023**

**PRZYWRÓĆMY BLASK NASZEJ
GMINIE**

www.choszczno.pl

Choszczno, sierpień 2018 roku

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	3
Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	6
Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i opis ludności.....	31
Rozdział IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	121
Rozdział V. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	124
Rozdział VI. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy.....	125
Rozdział VII. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	129
Rozdział VIII. Mechanizmy integrowania działań służących realizacji celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	157
Rozdział IX. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	168
Rozdział X. Ramy finansowe i czasowe realizacji Programu	169
Rozdział XI. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	173
Rozdział XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	177
Spis ilustracji	178

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Rozdział I. Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Choszczno na lata 2017 - 2023 (dalej „Program”, „LPR”) stanowi wieloletni program działań o charakterze społecznym oraz gospodarczym, dotyczący gospodarki przestrzennej i rozwiązań technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju zgodnie z określonym harmonogramem czasowym. Program realizowany jest przez różne podmioty i finansowany z różnych źródeł, zaś opracowany, przyjęty i koordynowany przez Gminę. Został on przygotowany zgodnie z Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Podstawą przyjęcia Programu był art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zgodny z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Ważnymi elementami źródłowymi, będącymi podstawą opracowań Programu, była analiza celów zawartych w dokumentach strategicznych, które określają kierunki rozwoju Gminy oraz w dokumentach strategicznych na poziomie regionalnym. W ramach prac analitycznych dokonano oceny adekwatności celów Programu z dokumentami *Strategii Rozwoju Gminy Choszczno na lata 2008 - 2020* oraz *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Choszczno*, a także *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2018*. Cele Programu będą również korespondowały z dokumentami regionalnymi, takimi jak: *Strategią Rozwoju Powiatu Choszczeńskiego na lata 2016 – 2030*. W toku pracy nad Programem zapewniono spójność planowanych działań rewitalizacyjnych ze *Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*, która stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary interwencji.

Na potrzeby pracy nad Programem Burmistrz powołał Zespół ds. Rewitalizacji. W ramach spotkań zespołu realizowane były szkolenia mające na celu przekazanie wiedzy odnoszącej się do prowadzonych prac związanych z opracowaniem dokumentu strategicznego. Ponadto Zespół ds. Rewitalizacji konsultował przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które opracowywane są przez wykonawcę Programu rewitalizacji we współpracy z mieszkańcami. Gmina prowadziła działania z pomocą ekspertów zewnętrznych w formule partycypacyjno-eksperckiej. W ramach prac analitycznych wykorzystano liczne narzędzia i techniki badawcze aktywizujące mieszkańców Gminy tj. analiza statystyczna obejmująca wskaźniki dla poszczególnych obszarów problemowych, wizualizacja danych na podkładzie i opracowanie map, wywiady PAPI z mieszkańcami, spacer studyjne, konsultacje społeczne, badanie internetowe CAWI, warsztaty rewitalizacyjne oraz działania informacyjno-promocyjne dotyczące Programu. W Programie określono propozycję systemu wdrażania i monitorowania z uwzględnieniem mechanizmów włączenia interesariuszy na etapie realizacji procesu rewitalizacji.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Zidentyfikowane podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 391,1 ha, czyli 1,6% łącznej powierzchni gminy oraz zamieszkiwany jest przez 3270 mieszkańców, co odpowiada 15,54% łącznej liczby osób zamieszkujących gminę. Zidentyfikowany obszar rewitalizacji spełnia wymogi Wytycznych dot. rewitalizacji i składa się z następujących obszarów rewitalizacji:

- ✓ I podobszar składający się z obszaru Osiedla 700-lecia;
- ✓ II podobszar składający się z obszaru Osiedla Jagielły;
- ✓ III podobszar złożony z Osiedla Południowego;
- ✓ IV podobszar składający się z obszaru Starego Miasta;
- ✓ V podobszar składający się z miejscowości Kołki;
- ✓ VI na który składa się miejscowość Korytowo;
- ✓ VII podobszar zlokalizowany na terenie miejscowości Sławęcín;
- ✓ VIII podobszar złożony z miejscowości Wardyń;
- ✓ IX podobszar, który złożony jest z miejscowości Witoszyn.

Powyższe podobszary zostały wskazane jako wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych przede wszystkim ze względu na znaczne występowanie problemów społecznych, ale również w zakresie pozostałych uwarunkowań, co zostało wyznaczone na podstawie przeprowadzonej analizy danych liczbowych. Wyznaczone w taki sposób obszary zostały poddane opiniowaniu Zespołu ds. Rewitalizacji, który przeanalizował strategiczne uwarunkowania działań podejmowanych w zakresie aktywizacji mieszkańców przez jednostki samorządowe. Doprowadziło to do uszczegółowienia działań możliwych do podjęcia na podobszarach rewitalizacyjnych, a obszary, które uzyskały mniej punktów w zakresie uwarunkowań społecznych niż pozostałe, ale posiadające strategiczne znaczenie dla działań gminy oraz lokalizację na obszarze koncentracji problemów popegeerowskich również zostały włączone do obszarów rewitalizacji, na których konieczne jest podjęcie działań umożliwiających przeciwdziałanie występującym deficytom. Strategiczne działania jednostek gminnych oraz rozpoznanie środowiska lokalnego, a także możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych na wskazanych obszarach, były bezpośrednią, jakościową przyczyną objęcia działaniami rewitalizacyjnymi powyższych obszarów.

Obecny Program stanowić będzie kontynuację wcześniejszych projektów realizowanych przez Gminę oraz podmioty publiczne działające na terenie Gminy. Umożliwi on również efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na zidentyfikowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ze względu na możliwość ubiegania się o finansowanie ze środków unijnych, szczególnie nacisk położony został na inwestycje realizowane w perspektywie finansowej 2014-2020. W ramach Programu zidentyfikowano sześć przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

- 1) Dom Kultury miejscem aktywnej integracji i aktywizacji społecznej;
- 2) Modernizacja dworca kolejowego jako platformy organizacji społecznych;
- 3) Stworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej jako podstawy wsparcia osób wykluczonych;
- 4) Rewitalizacja Zespołu Parkowo-Pałacowego w Korytowie;
- 5) Odnowa zdegradowanych terenów parkowych wraz z nadaniem funkcji społecznych;
- 6) Rewitalizacja centrum miasta.

Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne będą realizowane w ramach trzech celów szczegółowych Programu rewitalizacji składających się na cel główny programu:

- Cel 1. Kreowanie rozwiązań wspierających aktywizację społeczną mieszkańców;
- Cel 2. Rewitalizacja przestrzenna potencjałem do przeciwdziałania wykluczeniu mieszkańców.

Program ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz innych) łącząc aspekty społeczne oraz ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe lub kulturowe, związane zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem, stosownie do lokalnych uwarunkowań. Głównym źródłem finansowania działań rewitalizacyjnych będą środki RPO WZ 2014-2020 z działania 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności oraz obszarów miejskich i wiejskich oraz RPO WZ 2014-2020 działanie 7.1 Wzmocnienie potencjału społeczności lokalnych na obszarach rewitalizowanych. Zaplanowane projekty będą rozszerzeniem, a także uzupełnieniem działań o charakterze społecznym, realizowanych w ramach wsparcia EFS dostępnego w ramach RPO WZ 2014-2020.

Program, z uwagi na swój ogólny charakter, nie wyznacza jednocześnie ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nie spowoduje znacznego oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Program nie spełnia bowiem przesłanek określonych w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przygotowanie Programu zrealizowane zostało w ramach projektu pn. Opracowanie Lokalnego Planu Rewitalizacji dla Gminy Choszczno. Projekt dofinansowany jest w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudniania”.

Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Choszczno na lata 2017 – 2023 dotyczy przedsięwzięć władz samorządowych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Działania te prowadzone są w sposób kompleksowy, a mianowicie obejmują: aspekt społeczny, ekonomiczny, przestrzenny, techniczny, środowiskowy. Ponadto prezentowany Program to swoiste narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów dla wyprowadzenia ze stanu impasowego obszarów zdegradowanych na rzecz budowania społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni, a także poprawy stanu środowiska i infrastruktury.

Charakter diagnostyczno-analityczny procesu rewitalizacji

Charakter procesu rewitalizacji jest skoncentrowany na diagnostyce stanu wyjściowego obszaru zdegradowanego, a co za tym idzie na odpowiedniej analizie i dopasowaniu działań do potrzeb tego obszaru. Ma on zatem za zadanie wyznaczenie obszaru zdegradowanego, na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową oraz wykazanie poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego – szczególnie, gdy jest on na niskim poziomie. Towarzyszy temu zazwyczaj wiele problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych m.in.: problemy demograficzne – depopulacja, problemy społeczne związane z wysokim odsetkiem ludności korzystającej z pomocy społecznej (ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, alkoholizm, etc.), bezrobocie, przestępczość, niska aktywność społeczna mieszkańców, niska aktywność gospodarcza mieszkańców, problemy infrastrukturalne, zdegradowana tkanka mieszkaniowa, przemysłowa oraz pustostany i zdegradowane tereny. Rewitalizacja ma więc służyć przemianom związanym z wyprowadzeniem ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miejskich i wzmacnianiu lokalnych potencjałów.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju uzasadnia, iż rewitalizacja jest procesem wieloletnim oraz cechuje się:

- Kompleksowością działań w obszarze społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, technicznym, środowiskowym i kulturowym;
- Koncentracją na obszarach silnie zdegradowanych;
- Komplementarnością w zakresie współdziałania instytucji, spójności procedur;
- Partycypacyjnością polegającą na współdecydowaniu i włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych z programów operacyjnych;
- Pełną diagnostyką obszaru zdegradowanego i zdefiniowaniem jego problemów wraz z właściwym doбором narzędzi do uwarunkowań danego obszaru podczas interwencji;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

- Hierarchizacją potrzeb poprzez ustalenie priorytetowych działań na rzecz obszaru rewitalizowanego;
- Koordynacją prowadzonych działań za pomocą monitorowania i ewaluacji skuteczności procesu rewitalizacji;
- Otwartością trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć¹.

Cele działań rewitalizacyjnych

Cel główny rewitalizacji:

Konstruktywna zmiana warunków i jakości życia oraz zapewnienie rozwoju za pomocą ożywienia obszarów zdegradowanych w kompleksowym wymiarze: przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym, a ponadto kreowanie ich pozytywnego wizerunku poprzez nową funkcjonalność i odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni.

Cele szczegółowe:

- Poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiająca integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej;
- Wprowadzanie nowych funkcji przestrzennych skutkujących ożywieniem społecznym i gospodarczym, a w efekcie: rozwój działalności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej, opiekuńczej, integracyjnej, turystycznej i wspieranie przedsiębiorczości;
- Poprawa jakości życia mieszkańców, minimalizacja ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji oraz aktywizację społeczną;
- Ochrona przed czynnikami szkodliwymi i zanieczyszczeniem środowiska poprzez dbałość o zasoby naturalne oraz modernizację infrastruktury technicznej;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami i pozostałymi podmiotami aktywnymi na terenie gminy;
- Tworzenie pozytywnego wizerunku obszarów rewitalizowanych.

Działania informacyjne i konsultacyjne

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Choszczno na lata 2017 – 2023 stworzono materiały informacyjne i popularyzacyjne do procesu rewitalizacji. Wykorzystano również środki komunikacji maksymalizujące uczestnictwo i aktywność mieszkańców poprzez różnorodne ogłoszenia o działaniach konsultacyjnych. W ten sposób bezpośrednio zaangażowano mieszkańców w proces rewitalizacji i odnowy przestrzennej poprzez wywiady, rozmowy i ankiety, które tym samym poszerzały wiedzę mieszkańców na temat działań partycypacyjnych i rewitalizacyjnych.

Działania informacyjne bazowały przede wszystkim na nawiązaniu kontaktu z interesariuszami poprzez powiadamianie ich za pomocą strony internetowej Urzędu Gminy w Choszcznie. Na głównej

¹ Dz.U. 2015 poz. 1777

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

stronie internetowej Gminy (<http://www.choszczno.pl/>) powstała specjalna zakładka „Rewitalizacja w Gminie Choszczno”, w której zamieszczano aktualne informacje o realizowanych działaniach i postępach w ramach opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto mieszkańcy mogli wysłać swoje pomysły do rewitalizacji na specjalnie do tego przygotowanych wirtualnych fiszkach oraz wypełnić anonimowe ankiety.

Mieszkańców zapraszano także do włączania się w poszczególne etapy i działania LPR m.in.: na spotkania i warsztaty dotyczące rewitalizacji oraz na pikniki zwiększające integrację społeczną i świadomość na temat dokonywanych działań na terenie Gminy. Licznie udostępniano na terenie całej Gminy plakaty informacyjne i ulotki, zawierające niezbędne dane o realizacji projektu, w tym o jego dofinansowaniu z Funduszy Europejskich.

Obraz 1 Plakaty informujące o rewitalizacji w Gminie Choszczno

Gmina Choszczno realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich „Opracowanie Lokalnego Planu Rewitalizacji dla Gminy Choszczno”

Celem projektu jest wsparcie Gminy Choszczno w tworzeniu procesów zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych poprzez partycypacyjne opracowanie programu służącego rozwiązywaniu problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i technicznych na obszarze wymagającym szczególnej interwencji, z uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań.

Dofinansowanie projektu z UE: 74 450,00 zł.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna MINISTERSTWA ROZWOJU PRZEMISŁU I ENERGII Powszechnie Złoty Fundusz Unia Europejska Fundusze Spółności

www.mapadotacji.gov.pl

REWITALIZACJA GMINY CHOSZCZNO

Co to jest rewitalizacja?

REWITALIZACJA (łac. revivita – przywrócenie do życia, ożywienie) to działanie skupione na ożywieniu zdegradowanych obszarów, którego celem jest znalezienie dla nich nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszary zmieniają swoją funkcję.

Rewitalizacja jest zespołem działań z zakresu działań społecznych, zmiany zagospodarowania przestrzennego i ekonomii polityki społecznej. Jej celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkownika i jakości życia w rewitalizowanym rejonie.

PRZYWRÓĆMY BLASK NASZEJ GMINIE

www.choszczno.pl/rewitalizacja/
www.choszczno.pl

Źródło: <http://www.choszczno.pl/rewitalizacja/>

Prace związane z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Choszczno do roku 2023 realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa. Konsultacje społeczne opierają się przede wszystkim na umożliwieniu wyrażania własnego zdania społeczności lokalnej w kwestiach rewitalizacji, zostały więc zrealizowane zgodnie ze standardami **Kanonu Lokalnych Konsultacji Społecznych**², jako otwarty proces dialogu władz z mieszkańcami, mający na celu podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych, ponieważ interesariusze rewitalizacji mieli szansę wziąć udział w bezpośredniej pracy nad Programem. Dzięki zastosowaniu Kanonu Lokalnych Konsultacji Społecznych zaangażowani mieszkańcy stali się podstawową grupą lokalnych ekspertów,

² Zobacz więcej na temat Kanonu Lokalnych Konsultacji Społecznych na stronie www.kanonkonsultacji.pl

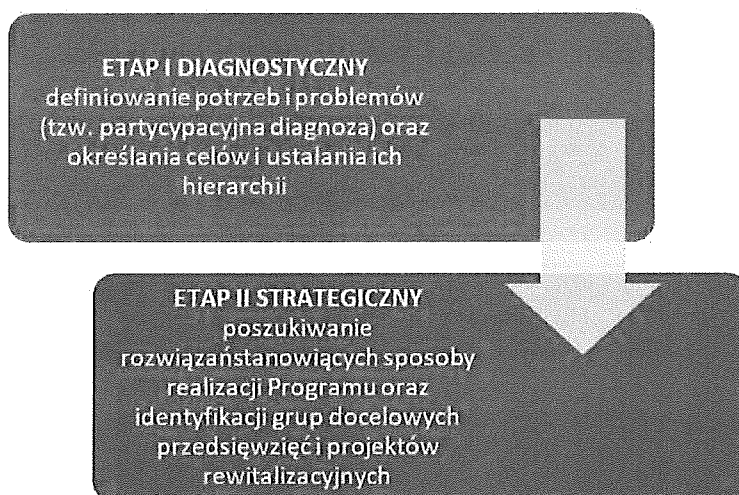

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

którzy brali udział we wdrażaniu zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, a dzięki zgromadzonej wiedzy mogli oceniać działania podejmowane w ramach LPR. Konsultacje społeczne skierowano, bowiem do szerokiego grona odbiorców: mieszkańców gminy, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i partnerów społecznych. Wszyscy mieli możliwość wyrażenia swojego zdania, wniesienia swoich pomysłów, opinii, konkretnych stanowisk, aprobaty lub sprzeciwu. Włączenie mieszkańców w procesy konsultacyjne pozwoliło na dokonanie identyfikacji najważniejszych przedsięwzięć rozwojowych i potrzeb społeczno-gospodarczo-przestrzennych, zaś odpowiedzi, sugestie oraz pomysły uzyskane od mieszkańców były podstawą prac analitycznych, a także wniosły dużą wartość merytoryczną w tworzenie przedsięwzięć dla rewitalizowanego obszaru. Należy pamiętać, że konsultacje dotyczą także momentu wyłożenia projektu do publicznego wglądu, dając możliwość wnoszenia dodatkowych uwag i propozycji na tym końcowym etapie.

Co istotne, konsultacje społeczne przeprowadzono metodą badania w działaniu (*action research*) ukierunkowaną na doprecyzowanie i dopasowanie działań do badanej społeczności. Zastosowano metody badawcze uznające kompetencje członków danej społeczności do jej zrozumienia. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystano w celu aktywizacji i zaangażowania interesariuszy rewitalizacji na każdym z dwóch kluczowych etapów: diagnostycznym i strategicznym, co prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 1 Etapy konsultacji społecznych w ramach pracy nad programem rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Etapy te były zgodne z zasadą *EMPOWERMENT*, która charakteryzuje proces angażowania mieszkańców w podejmowanie decyzji dotyczących ich otoczenia. Umożliwia im także branie odpowiedzialności za swoje działania, co przekłada się na świadomość kosztów, poczucie przynależności i poprawę relacji społecznych w obrębie miejsca zamieszkania, ponieważ posiadanie realnej władzy decyzyjnej prowadzi do większej odpowiedzialności i zaangażowania społecznego. Proces *empowerment* jest przeciwieństwem bezsilności, czyli upodmiotowienia. W efekcie

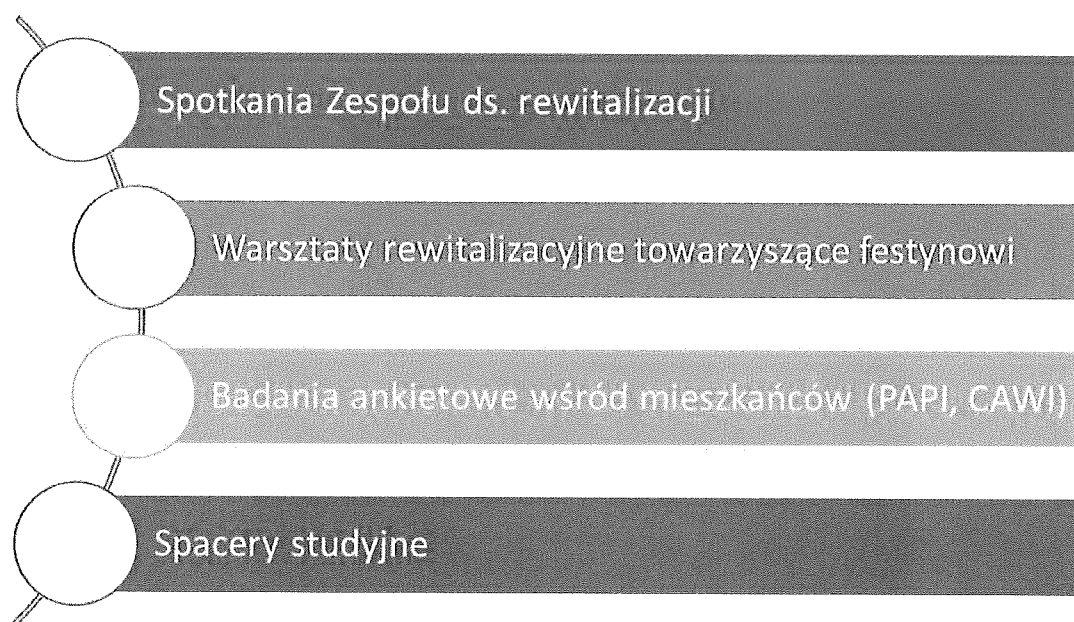

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

omawianego procesu jednostki, grupy, organizacje i społeczności zwiększają kontrolę nad własnym życiem oraz stają się aktywnymi uczestnikami życia społecznego, podejmującymi działania zmierzające do poprawy sytuacji własnej, jak i całej wspólnoty. *Empowerment* jest zarówno procesem, jak i rezultatem, czyli stanem ostatecznym, oznaczającym uzyskanie siły, która sprawia, że osoby, grupy, instytucje lub społeczności mogą walczyć o swoje interesy i je realizować.

Dla celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Choszczno oraz procesów partycypacyjnych, kładących nacisk na efekty pochodzące z *empowerment*, zapewniono szeroką możliwość dla aktywnego udziału mieszkańców. Powołano tym samym Zespół ds. rewitalizacji, który odpowiedzialny był za transferowanie oraz rozpowszechnianie informacji niezbędnych dla procesu rewitalizacji pomiędzy Urzędem Gminy a mieszkańcami. Działania Zespołu ds. rewitalizacji obejmowały: dostarczenie informacji o Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Choszczno na lata 2017-2023 dla interesariuszy rewitalizacji, badań ankietowych (PAPI) oraz internetowych (CAWI) wśród mieszkańców, festynu lokalnego w formie pikniku i warsztatów rewitalizacyjnych, a także spacerów studyjnych. Triangulacja uzyskiwanych danych z różnorodnych źródeł i w różnych formach pomogła określić problemy społeczne oraz przestrzenne dla całej gminy.

Rysunek 2 Techniki badawcze służące poznaniu obszarów rewitalizacji i potrzeb mieszkańców gminy Choszczno – elementy konsultacji społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Spotkania Zespołu ds. rewitalizacji i szkolenia dla członków zespołu

Podstawową oraz wyjściową metodą pracy nad programem rewitalizacji z udziałem społeczności lokalnej były **spotkania Zespołu ds. rewitalizacji**, który został powołany przez Burmistrza

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Choszczna zarządzeniem numer 1179/17 z dnia 20 lutego 2017 roku. W skład Zespołu weszły osoby pełniące ważne funkcje społeczne:

- Zastępca Burmistrza Choszczna – Pani Magdalena Sieńko;
- Przedstawiciele Wydziału Zamówień Publicznych, Inwestycji i Planowania Przestrzennego;
- Przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego;
- Przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy w Choszcznie;
- Przedstawiciel Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Choszcznie.

Prace zespołu moderowane były przez ekspertów z firmy opracowującej program na zlecenie Gminy Choszczno. Podczas spotkań Zespołu prowadzono szkolenia związane z tematyką rewitalizacji. Zespołowi przekazano wiedzę związaną z typowaniem oraz rozpoznawaniem obszarów objętych programem rewitalizacji w zakresie:

- Praktycznego wyznaczenia obszaru rewitalizacji na podstawie badań i analiz;
- Zasad prowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami;
- Finansowania projektów rewitalizacyjnych ze środków unijnych;
- Uwarunkowań pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na realizację projektów rewitalizacyjnych;
- Monitoringu i ewaluacji programu rewitalizacji;
- Systemu wdrożenia programu rewitalizacji;
- Konsultowania przygotowanego dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Członkowie Zespołu zostali zatem zapoznani szczegółowo z działaniami, które będą sukcesywnie realizowane: gromadzenie danych wraz z ich analizą, delimitacja obszaru, przeprowadzenie procesu partycypacji społecznej wśród mieszkańców oraz formalizowanie zapisów dla dokumentu.

W trakcie spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji obecni byli mieszkańcy oraz przedsiębiorcy, którzy brali czynny udział w pracy zespołu. W związku z tym pozwoliły one na precyzyjne wskazanie potrzeb mieszkańców oraz przedsięwzięć, które mogą stać się podstawą realizowanego procesu odnowy oraz stanowić zadania rewitalizacyjne obejmujące obszar społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny.

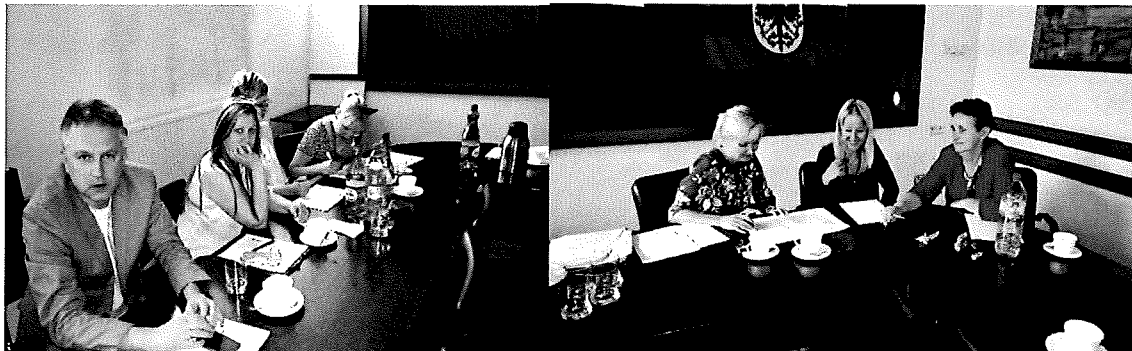
Urząd Miejski w Choszcznie prowadził działania informacyjne (plakaty, ulotki, moderowanie treści na stronie internetowej) mające na celu przekazanie mieszkańcom oraz przedstawicielom interesariuszy (.m.in. organizacje pozarządowe, właściciele firm) informacji o założeniach procesu rewitalizacji oraz zaproszenie do udziału w spotkaniach Zespołu ds. Rewitalizacji, w celu wyrażenia własnej opinii. Do potencjalnych interesariuszy skierowano również oficjalne pisma, które zaowocowały przesłaniem

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

informacji o ważnych potrzebach mieszkańców, które zostały uwzględnione w propozycjach zamieszczonych w programie rewitalizacji.

Zdjęcie 1 Spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Warsztaty rewitalizacyjne towarzyszące festynowi lokalnemu

W ramach pracy nad Lokalnym Programem Rewitalizacji zrealizowano warsztaty rewitalizacyjne dla mieszkańców gminy towarzyszące festynowi lokalnemu, który odbywał się w dniu 24 czerwca 2017 r. z okazji cyklicznego święta gminnego Choszczeńskiej Sobótki. Bogaty program tego wydarzenia przyciągnął dużą liczbę osób na plażę miejską – mieszkańców Choszczna i okolic, a także przyjezdnych. Był to idealny obszar do działań partycypacyjno-rewitalizacyjnych oraz do przeprowadzenia warsztatów rewitalizacyjnych z osobami zamieszkującymi cały obszar gminy.

Zdjęcie 2 Festyn Choszczeńskiej Sobótki – widok z lotu ptaka

Źródło: vimeo.com

Podczas warsztatów zastosowane zostały metody aktywizujące mieszkańców (*face to face*) czyli rozmowę, dotyczącą dzielenia się swoimi spostrzeżeniami na temat życia w Gminie Choszczno, a także ich bieżących potrzeb. Rozmowa w formie krótkiego wywiadu, któremu towarzyszył kwestionariusz ankiety wypełniany przez ankietera, miała na celu wykrycie obszarów i rejonów, a konkretnie ulic szczególnie zdegradowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z punktu widzenia uczestników festynu. Respondentami były osoby losowo wytypowane i chętne do wzięcia

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

udziału w warsztacie poprzez udzielenie odpowiedzi oraz podzielenie się swoją opinią. Zadawalająca frekwencja podczas festynu umożliwiła dotarcie do wielu osób, które zainteresowane były nie tylko festynem, ale także przyszłością Gminy Choszczno. Interesariusze programu rewitalizacji z zaangażowaniem udzielali odpowiedzi na temat miejsca swojego codziennego życia.

Uczestników festynu i jego części warsztatowej pytano o kwestie problemowe, na które zwracali uwagę w szczególności w swoim miejscu zamieszkania, a mianowicie na konkretnej ulicy lub w konkretnym sołectwie. Wśród respondentów najwięcej osób zamieszkiwało ul. Mickiewicza, zaś główny problem, na który wskazywano w tym obszarze to ubóstwo oraz uzależnienie mieszkańców od alkoholu i narkotyków, a także migracje osób młodych i wykształconych z tego obszaru. Sporadycznie pojawiły się osoby podające z problemów: dużą przestępczość, zły stan dróg oraz zniszczone fasady domów i mieszkań. Drugą grupę respondentów stanowili mieszkańcy ul. Grunwaldzkiej, którzy to spotykają się najczęściej z trudnościami wynikającymi ze złego stanu dróg oraz migracjami osób młodych i wykształconych. Mieszkańcy ul. Jagiełły natomiast dostrzegają utrudnienia w dużym zanieczyszczeniu powietrza i złym stanie dróg, a także braku terenów zielonych i spacerowych w swojej okolicy. Kłopotem jest także uzależnienie mieszkańców od alkoholu oraz z ich ubóstwo. Na ul. Wolności także zauważano zły stan dróg, zniszczone fasady domów, duże zanieczyszczenie powietrza oraz brak terenów zielonych i nieprzystosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych oraz migracje osób młodych. Na ul. Kruczkowskiego niedogodnością jest niedoświetlenie ulic oraz zły stan dróg. Na ul. Tuwima do kryzysu doprowadza mieszkańców brak pracy i uzależnianie od alkoholu, a na ul. Jarzębinowej i Piaskowej występuje zły stan dróg, co wiąże się także z nieprzystosowaniem dla osób niepełnosprawnych oraz brakiem odpowiedniej ilości terenów zielonych. Problemy mieszkańców ul. 22 Lipca i Staszica to niesprawna kanalizacja, także zły stan dróg, brak odpowiedniego ich oświetlenia oraz nieprzystosowanie przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych.

Aby sprostać problemom, które wymieniali mieszkańcy zapytano ich także o to, jakie działania należy podjąć w ramach procesu rewitalizacji. Mieszkańcy obszaru miejskiego wskazywali przede wszystkim na projekty twarde obejmujące: poprawę infrastruktury drogowej, poprawę estetyki przestrzeni publicznych. Nie zapomniano także o zaletach działań społecznych, a zatem o budowaniu poczucia tożsamości lokalnej i działaniach na rzecz osób starszych oraz o poprawie bezpieczeństwa mieszkańców. Natomiast mieszkańcy obszaru wiejskiego uważali za ważne przedsięwzięcie również poprawę infrastruktury drogowej, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, działania na rzecz osób starszych oraz pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie ich poczucia tożsamości lokalnej. Widoczne jest zatem, że są to spójne ze sobą pomysły na rozwiązanie problemów istniejących na terenie rewitalizacji.

Warsztaty były bardzo owocne w swoim przebiegu, ponieważ bardzo dużo osób udzieliło swoich odpowiedzi na temat jakości życia i potrzeb bieżących. Forma przeprowadzenia warsztatu podczas

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

pikniku pozwoliła na lepsze rozpropagowanie wiedzy na temat procesu rewitalizacji, a także przyczyniła się do wzrostu poziomu partycypacji społecznej, wśród uczestników festynu. Taki sposób prowadzenia warsztatów jest w praktyce bardzo efektywny, ponieważ mieszkańcy często nie czują się kompetentni, by pojawić się na tradycyjnych warsztatach lub nie mają na takie działania po prostu czasu. Łącząc zabawę z działaniami informacyjnymi korzystnymi dla Gminy udało się rozpropagować informację na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także włączyć w ten proces wielu mieszkańców, którzy obiektywnie wyrażali swoje zdanie. Należy pamiętać, że to właśnie ich zdanie wynikające z doświadczeń i poziomu zadowolenia z funkcjonowania gminy jest w procesie rewitalizacji najcenniejsze. Dodatkowo wzrosła ich świadomość i refleksyjność na temat codziennego życia na terenie Gminy Choszczno, co może w przyszłości zaowocować otwartą postawą obywatelską i pozwolić na zaangażowanie się w sprawy społeczne, a tym samym skutkować będzie lepszym przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji, który dopasowany będzie do rzeczywistych potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.

Rozmowy warsztatowe miały ukazać możliwości procesu rewitalizacji, ale również przełamać barierę niskiego zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. Zamierzenie to zostało zrealizowane, albowiem mieszkańcy, którzy pojawiali się na festynie chętnie dzielili się swoimi pomysłami na przedsięwzięcia oraz wskazywali problemy, które najbardziej wpływają na ich wykluczenie społeczne lub obniżają znacznie jakość ich życia.

Badania kwestionariuszowe PAPI

W ramach realizowanego procesu opracowania programu rewitalizacji, przeprowadzono badania kwestionariuszowe metodą papierową, które dostarczają najważniejszych informacji od beneficjentów projektu rewitalizacji. W badaniach realizowanych metodą PAPI wywiad z respondentem był prowadzony osobiście, twarzą w twarz, a ankieter odczytywał pytania i notował uzyskiwane odpowiedzi. Badanie oparte o wywiad kwestionariuszowy, realizowany osobiście przez ankietera jest najwłaściwsze z punktu widzenia konieczności zebrania wstępnych informacji i opracowania zagadnień rewitalizacji. Dopasowano wielkość próby tak, aby pozwoliła na precyzyjne zbadanie zjawisk w danej populacji. Skalę błędu w przypadku takiej próby określono na poziomie 10%, by optymalnie osiągnąć cel badania - określić trendy i opinie panujące w danej grupie.

Dane i informacje o charakterze ilościowym zgromadzone zostały w formie elektronicznej, co pozwoliło na ich opracowanie w programie SPSS i Excel. Stworzono bazę danych, na podstawie, której wykonane zostały obliczenia statystyczne. Wyniki analizy danych ilościowych zostały zaprezentowane w programie rewitalizacji w postaci zestawień, tabel, wykresów.

Na podstawie pytań zadanych respondentom określono najważniejsze problemy gminy w kontekście uwarunkowań społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych. Badanie kwestionariuszowe było częścią procesu partycypacyjnego, realizowanego w ramach opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

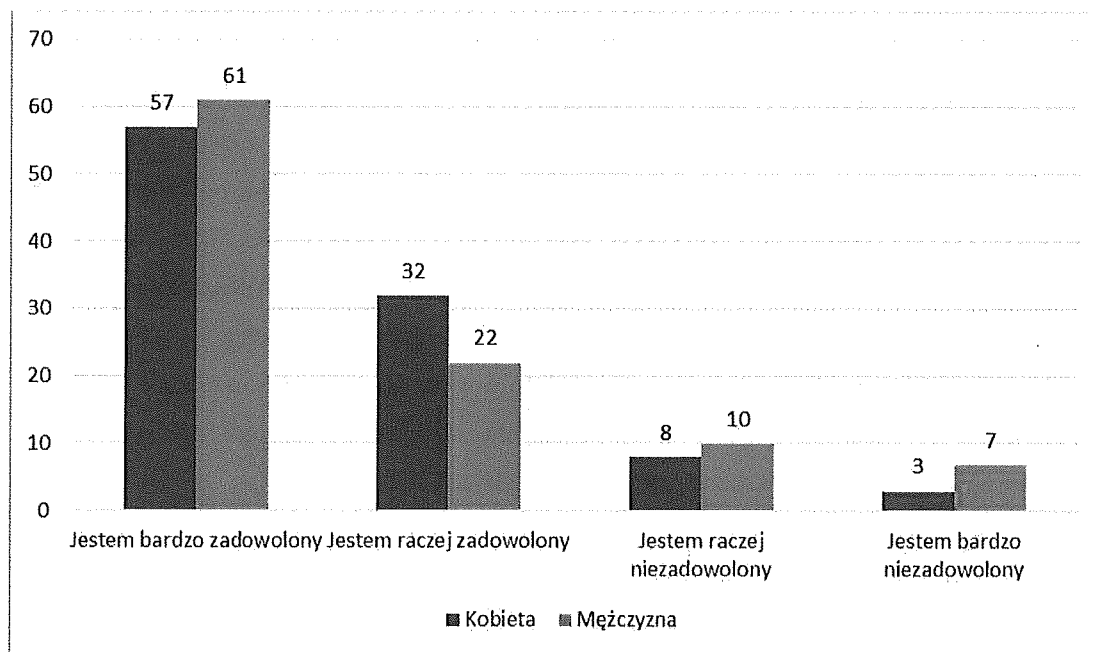
Przed przystąpieniem do badania, respondenci poinformowani zostali o tym, jaki jest cel badania, a także wyjaśniono, na czym polega proces rewitalizacji. Dzięki temu mieszkańcy mogli dokładnie wskazać, jakie problemy występują na terenie gminy i jakie konkretne działania oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne należałoby podjąć.

Badanie kwestionariuszowe przeprowadzone zostało **na próbie 200 mieszkańców Gminy Choszczno**, w różnych jej częściach, w celu wyeliminowania jednolitych odpowiedzi, które mogłyby pojawić się u mieszkańców tych samych okolic. Badania prowadzone były w różnych porach dnia, tak aby możliwe było przebadanie różnych grup respondentów.

W badaniu kwestionariuszowym wzięło udział 62% kobiet oraz 38% mężczyzn. Respondenci to osoby w następujących grupach wiekowych: 18-25 lat (8%), 26-35 lat (18%), 36-50 lat (26%), 51-60 lat (22%), powyżej 60 lat (26%). Wykształcenie badanych rozkładało się następująco: zawodowe (36%), średnie (35%), podstawowe (16%), wyższe (11%), gimnazjalne (2%).

W pierwszym pytaniu badani zostali poproszeni o określenie stopnia zadowolenia z życia w Gminie Choszczno. Zdecydowana większość mieszkańców wskazała, że jest bardzo zadowolona z jakości życia w gminie. Wskaźnik osób niezadowolonych oscyluje w okolicach 11% lub 18%, odpowiednio dla kobiet i mężczyzn. Należy jednak podkreślić, że osób bardzo niezadowolonych jest tylko 3% kobiet i 7% mężczyzn, natomiast bardzo zadowolonych 57% kobiet i 61% mężczyzn.

Wykres 1 Ocena zadowolenia mieszkańców z życia w Gminie Choszczno według płci (N=200)

Źródło: Opracowanie własne

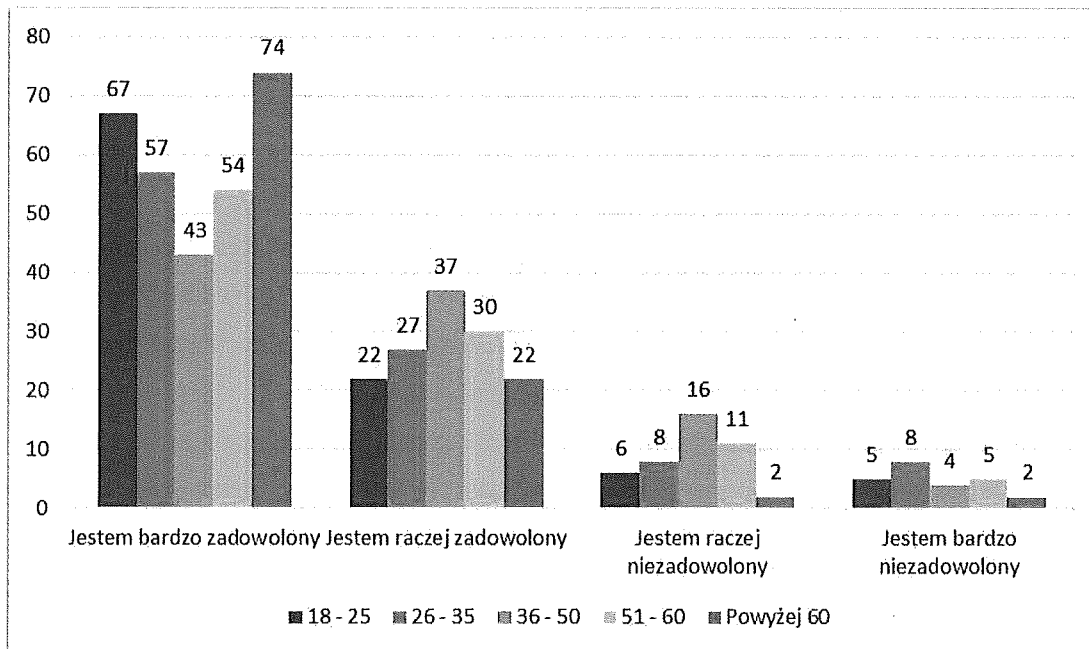
Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców Gminy Choszczno, a także ich zadowolenie z życia w gminie to każda z grup wiekowych wykazywała, iż jest bardzo zadowolona. Szczególnie widoczne jest zadowolenie osób powyżej 60 roku życia (74%) oraz osób młodych w wieku 18-25 lat (67%).

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wysokie niezadowolenie (suma odpowiedzi raczej zadowolony i bardzo niezadowolony) wykazywały osoby w wieku 35-50 lat na łącznym poziomie 20%.

Wykres 2 Ocena zadowolenia mieszkańców z życia w Gminie Choszczno według wieku (N=200)

Źródło: Opracowanie własne

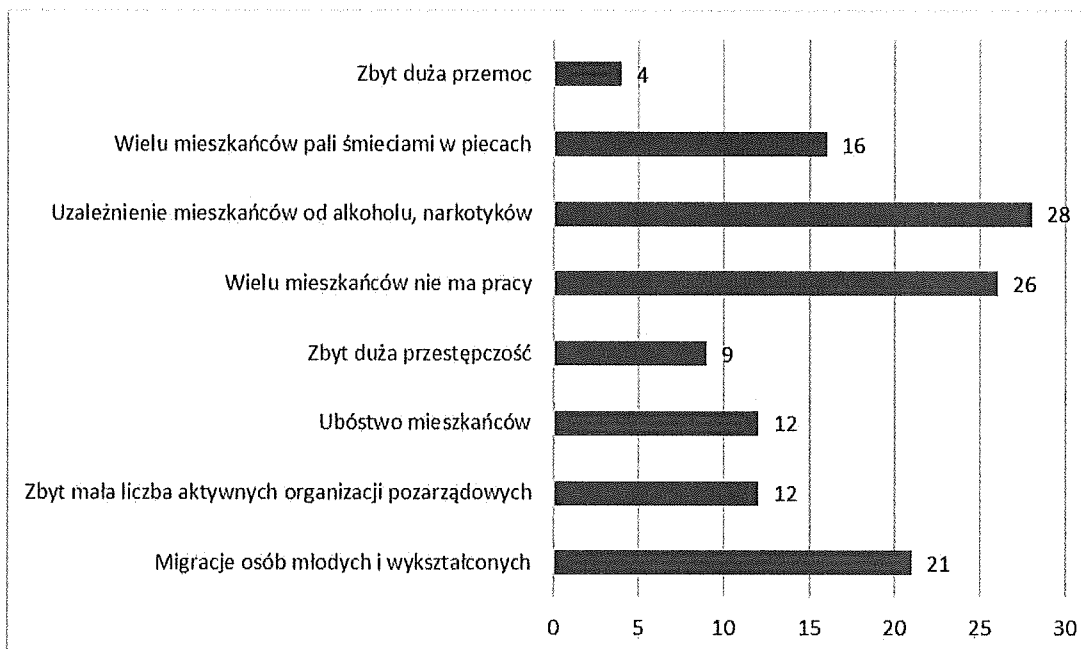
Mieszkańców zapytano również o problemy społeczne, które dostrzegają w swojej miejscowości. Problemy, na które mieszkańcy zwrócili szczególną uwagę, to problem uzależnienia mieszkańców od alkoholu i narkotyków (28%) oraz brak pracy wśród mieszkańców (26%), a kolejno migracje osób młodych i wykształconych (21%). Są to problemy ściśle ze sobą skorelowane, ponieważ posiadanie nałogów wpływa na bezrobotność lub niezdolność do pracy. Osoby młode widząc taką sytuację w rodzinnym mieście uciekają do większych ośrodków miejskich za pracą. Mieszkańcom doskwiera również palenie śmieciami w piecach (16%), co może wynikać z ubóstwa mieszkańców (12%). Ubóstwo po raz kolejny podkreśla fakt braku pracy wśród wielu mieszkańców, podobnie jak migracje osób młodych i wykształconych. Braku zespojenia społeczno-lokalnego upatrywać można w problemie zbyt małej liczby organizacji pozarządowych (12%).

Analizując problemy społeczne, można wskazać, iż najmniej widocznym problemem, a zatem pojawiającym się sporadycznie według badanych jest przestępczość (9%) oraz przemoc (4%). Procentowy rozkład dla problemów społecznych występujących w gminie został przedstawiony na poniższym wykresie.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wykres 2 Problemy społeczne w Gminie Choszczno (N=200)

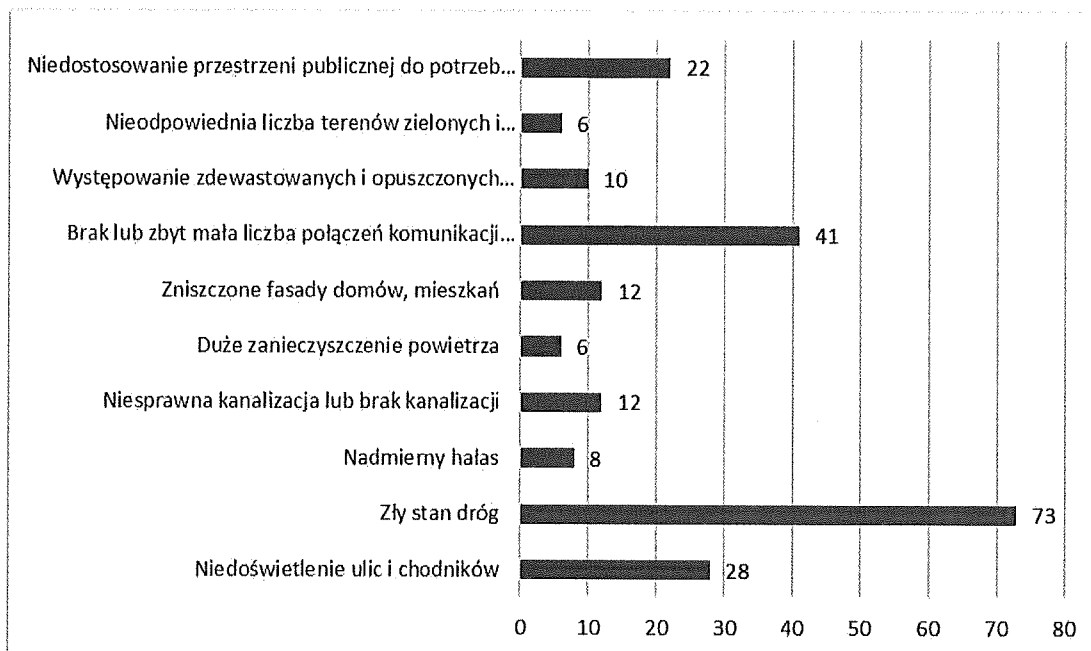
Źródło: Opracowanie własne

Mieszkańcy Gminy Choszczno zostali także poproszeni o wskazanie problemów technicznych, które związane są z przestrzenią publiczną. Najważniejsze niedogodności, które wymieniali respondenci to: zły stan dróg, na który wskazało aż 73% badanych, następnie zbyt mała liczba połączeń komunikacyjnych lub brak takich połączeń, które trapi 41% respondentów, niedoświetlenie ulic i chodników jest problemem dla 28% osób, a niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych wytypowało 22% ankietowanych. Inne ważne problemy, które podawano to także: zniszczone fasady domów i elewacji, niesprawną kanalizacją lub jej brak (po 12%), występowanie zdewastowanych i opuszczonych budynków (10%), nadmierny hałas (8%) oraz duże zanieczyszczenie powietrza i nieodpowiednia liczba terenów zielonych (po 6%). Wyniki procentowe zostały zaprezentowane na poniższym wykresie.

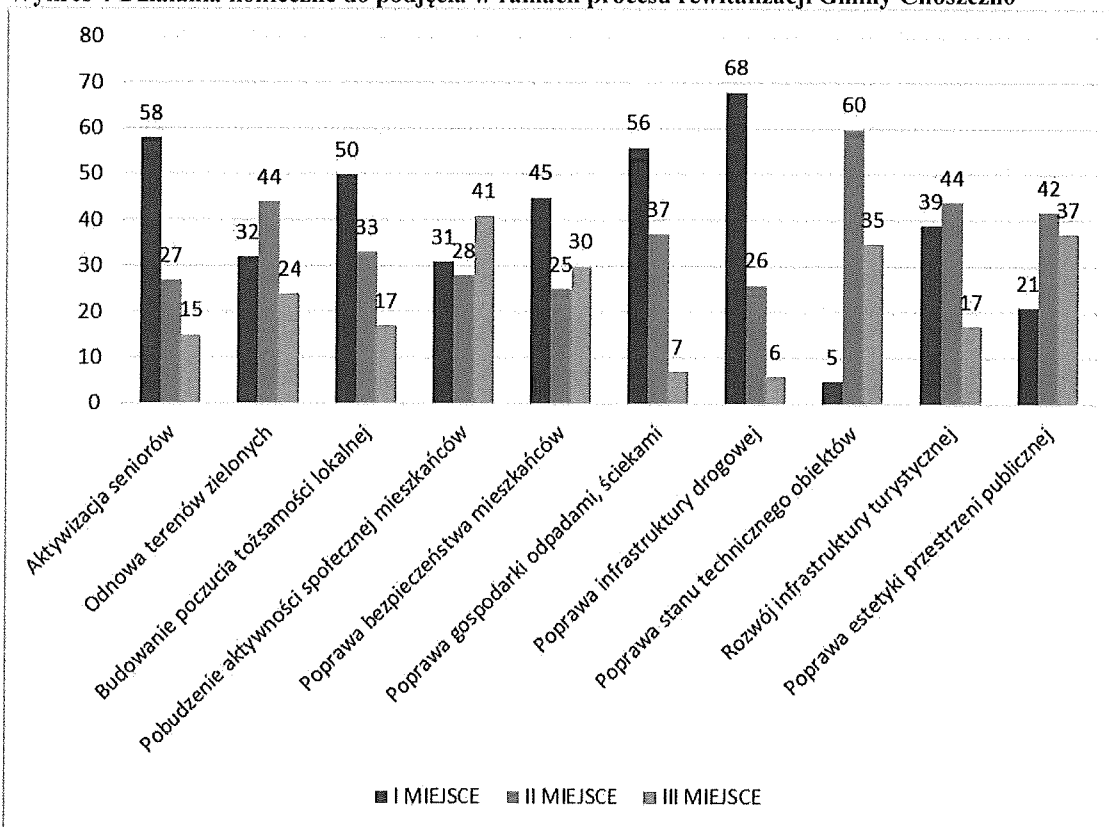
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wykres 3 Problemy techniczne w Gminie Choszczno (N=200)

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 4 Działania konieczne do podjęcia w ramach procesu rewitalizacji Gminy Choszczno

Źródło: Opracowanie własne

Badanych zapytano także o działania konieczne, które powinny zostać podjęte w ramach procesu rewitalizacji gminy. Z najistotniejszych działań, które wybrali mieszkańcy - w pierwszej kolejności -

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

była potrzeba poprawy infrastruktury drogowej oraz aktywizacja seniorów, a także ulepszenie gospodarki ściekowej i odpadowej. Działania te uzupełniało budowanie poczucia tożsamości lokalnej, którego potrzebę wzmacniania zauważa 50% badanych. Na drugim miejscu wskazywano przede wszystkim poprawę stanu technicznego obiektów i odnowę terenów zielonych, które idą w parze z rozwojem infrastruktury turystycznej oraz ścieżek rowerowych. Na trzecim miejscu zaś widziano pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i poprawę estetyki przestrzeni publicznych. Widoczne jest zatem, iż mieszkańcy upatrują głównych zmian w infrastrukturze drogowej, estetyce budynków, ich funkcjonalności oraz chcieliby rozwijać swoją społeczność lokalną i bardziej angażować się w sprawy wspólne, w szczególności dla seniorów czy celem rekreacji.

Celem uszczegółowienia powyższego wykresu przygotowano także tabelę z najważniejszymi działaniami tzn. potrzebami rewitalizacyjnymi wskazywanymi przez mieszkańców do priorytetowego rozwiązania kwestii problemowych. Każda z potrzeb ma przypisany swój wskaźnik procentowy na tle wszystkich przedsięwzięć. Ze wskaźnika wynika, że dla mieszkańców ważna jest odpowiednia infrastruktura turystyczna, estetyczna przestrzeń publiczna oraz lepsza infrastruktura drogowa.

Tabela 1 Potrzeby rewitalizacyjne w ramach procesu rewitalizacji Gminy Choszczno

Potrzeby rewitalizacyjne	Wskaźnik potrzeby w ogólnym ujęciu procentowym działań do podjęcia
Aktywizacja seniorów	16
Odnowa terenów zielonych	17
Budowanie poczucia tożsamości lokalnej	3
Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	16
Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	10
Poprawa gospodarki odpadami, ściekami	14
Poprawa infrastruktury drogowej	28
Poprawa stanu technicznego obiektów	10
Rozwój infrastruktury turystycznej	30
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	29

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie najważniejszych działań koniecznych do wprowadzenia w Gminie Choszczno przygotowano przedsięwzięcia, które są wskazane do wdrożenia w ramach procesu rewitalizacji. Potrzebom mieszkańców dopasowano zatem analogiczne i odpowiednie działania naprawcze, które zostaną przedstawione w części poświęconej przedsięwzięciom rewitalizacyjnym.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Zdjęcie 3 Miejsca zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

Badania internetowe CAWI

Badania internetowe promowane były na stronie Urzędu Miasta, a mieszkańcy chcący wyrazić swoje zdanie mogli to zrobić poprzez formularz internetowy. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną wyniki z pytań ilościowych, zestawione w formie wykresów. Kolejno zostaną przybliżone odpowiedzi respondentów na pytania otwarte, w których przedstawiali oni najważniejsze problemy Gminy oraz pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Warto podkreślić, że badania internetowe dają dużą swobodę respondentom i zapewnia pełną anonimowość, nie dziwi więc fakt, że mieszkańcy chętnie udzielali w nich swoich szczerych odpowiedzi oraz dzielili się kreatywnymi pomysłami.

Wykres 5 Wyniki badania CAWI prowadzonego wśród mieszkańców – pytanie 1

Proszę określić swoje zadowolenie z zamieszkania na terenie Miasta i Gminy Choszczno

Odpowiedzi: 219
(100%)

Pominięć: 0 (0%)

jedna odpowiedź	0%	50%	100%	procentowo	ile głosów
Bardzo zadowolony				12%	27
Raczej zadowolony				55%	120
Raczej niezadowolony				24%	52
Bardzo niezadowolony				9%	20

Źródło: Opracowanie własne

Respondenci internetowi z obszaru Gminy Choszczno, podobnie jak respondenci odpowiadający w ankiecie papierowej, są w dużej mierze zadowoleni z zamieszkiwania na terenie Gminy Choszczno

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

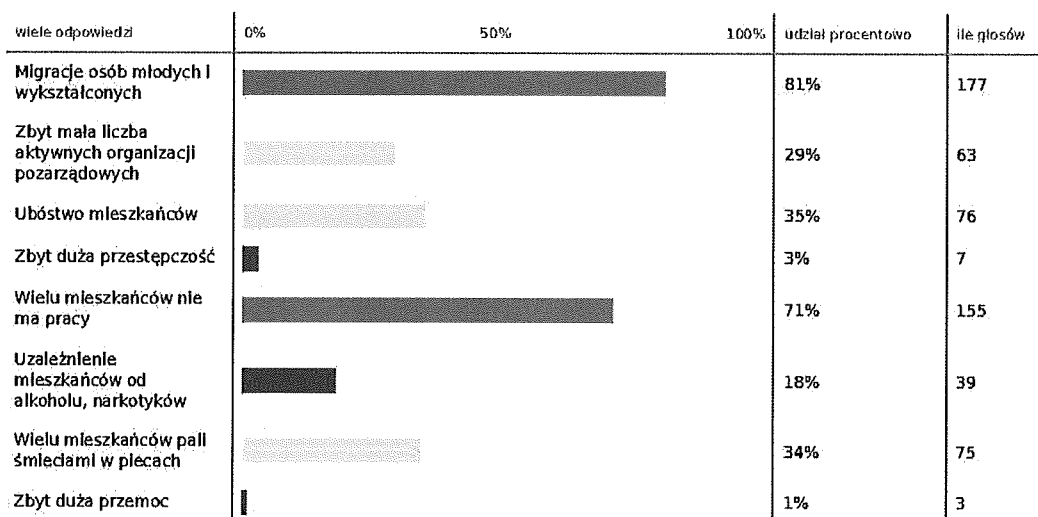
(67%). Niezadowolenie wykazywało ogółem (bardzo niezadowoleni i raczej niezadowoleni) 33% badanych.

Wykres 6 Wyniki badania CAWI prowadzonego wśród mieszkańców – pytanie 2

2

Proszę o wskazanie maksymalnie 3 problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Choszczno

Odpowiedzi: 219
(100%)
Pominięć: 0 (0%)

Źródło: Opracowanie własne

Ważnymi problemami, wskazywanymi przez mieszkańców Gminy Choszczno biorących udział w badaniu internetowym, były migracje osób młodych i wykształconych oraz brak pracy wśród wielu mieszkańców. Oba te problemy nawarstwiają się na siebie, jeśli problem braku pracy będzie się utrzymywał, to również zjawisko migracji młodych osób nie zostanie zahamowane. W efekcie Gmina Choszczno może w przyszłości zmagać się z dużą nadwyżką osób w wieku nieprodukcyjnym, które potrzebować będą specjalistycznej pomocy np. finansowej i zdrowotnej. Ta sytuacja natomiast generuje wyższe wskaźniki ubóstwa, które wykluczają poszczególne jednostki, zaś brak wystarczającej liczby organizacji pozarządowych sprawia, że życie społeczne zaczyna obumierać i problem eskaluje.

W pytaniu otwartym poproszono ankietowanych, aby samodzielnie wskazali problemy występujące na terenie Miasta i Gminy Choszczno, które powinny zostać bardzo szybko rozwiązane. Podstawowym problemem okazał się ponownie brak pracy, szczególnie brak pracy dla młodych osób, co tłumaczy ich migracje. Mieszkańcy bardzo chcieliby, aby utworzone zostały nowe miejsca pracy lub zakłady, które zaoferowałyby jakąkolwiek pracę dla bezrobotnych. Należy podkreślić, że słaby dostęp do komunikacji publicznej uniemożliwia mieszkańcom gminy Choszczno podjęcie pracy także poza miejscem zamieszkania. Brak pracy wzmaga problem alkoholizmu wśród mieszkańców.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Narzekano również na zły stan dróg, chodników i obiektów publicznych np. fontanny miejskiej, z którymi należy przeprowadzić podstawowe naprawy. Wskazywano również na niewykorzystanie zasoby turystyczne miasta, które przy odpowiednim promowaniu mogłyby przyciągnąć przyjezdnych i turystów do gminy. Konieczna jest zatem przemyślana promocja gminy i marketing terytorialny dopasowany do zasobów gminy, które nie tylko zainteresują turystę, inwestora, ale i samego mieszkańca np. poprzez imprezy integrujące lokalną społeczność, a zarazem zachęci ich do aktywności obywatelskiej. Mieszkańcy zdecydowanie podkreślali, że nie mają się gdzie spotykać, a rozwiązanie widzą w udostępnieniu lokalu ze strony Gminy na powstanie "Kawiarenki dla Rodziców i Dzieci". Brak również miejsc rozrywki dla młodzieży i dzieci.

Kolejnym problemem jest niesprawną kanalizacją, która z jednej strony często się zatyka, a z drugiej powoduje nieprzyjemny fetor w mieście. Przykry zapach i smog powoduje także częste palenie śmieciami w piecach, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym, więc należałoby uświadomić mieszkańców, jak poważne w skutkach dla ich zdrowia jest opalanie w piecu śmieciami, a w szczególności plastikiem lub innymi tworzywami chemicznymi, które wydzielą swoje związki chemiczne do atmosfery i powietrza, którym wszyscy w okolicy oddychają. Obligatoryjnie potrzebne są podstawowe remonty, które powinny objąć zniszczone budynki, a w szczególności Dworzec PKP.

W kolejnym pytaniu otwartym poproszono mieszkańców, by wymienili projekty, które powinny zostać zrealizowane na terenie miejskim oraz wiejskim Gminy Choszczno. Należy zauważyć, że pierwsze pomysły padały już na etapie wymieniania problemów w poprzednim pytaniu, co świadczy o zaangażowaniu mieszkańców w losy gminy i nadziei na realny wpływ na zmianę negatywnej sytuacji społeczno-przestrzennej. Podkreśla to tym samym istotę realizowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Mieszkańcy posiadali wiele ciekawych pomysłów, począwszy od poprawy infrastruktury drogowej poprzez wiele projektów społecznych. Najciekawsze z nich obejmowały:

- Utworzenie ścieżki rowerowo- edukacyjnej połączonej z możliwością zwiedzania zapomnianych dworców kolejowych na trasie dawnej linii kolejowej Choszczno – Barlinek oraz w kierunku Myśliborza. wydzielona ścieżka rowerowa na terenie miasta Choszczno, infrastruktura drogowa przy trzecim jeziorze (Raduń);
- Rewitalizacja Dworca PKP, zagospodarowanie pustych pomieszczeń na dworcu, nowa elewacja dworca PKP wraz z infrastrukturą peronową, rewitalizacja wieży ciśnień PKP;
- Remont linii kolejowej nr 410 na odcinku Choszczno-Złocieniec i Choszczno-Drawno;
- Rewitalizacja amfiteatru, organizacja pikników muzycznych na otwartej przestrzeni oraz koncertów muzycznych;
- Stworzenie ośrodka sportowo-wypoczynkowego na Miejskiej Górze;
- Pikniki, imprezy kulturalne, festyny, Dni Choszczna;
- Rewitalizacja domu kultury i kina;
- Rozwój małej gastronomii;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

- Modernizacja fontanny i placu wokół niej;
- Rozwój turystyki np. nowe domki kempingowe;
- Odrestaurowanie średniowiecznych murów obronnych wraz z ich oświetleniem;
- Plac zabaw dla dzieci w centrum miasta;
- Projekty aktywizujące osoby po 50 roku życia;
- Odnowa terenów zielonych, zadbanie o plażę miejską i wojskową;
- Modernizacja pustostanów na lokale mieszkalne;
- Poprawa oświetlenia miasta, zwiększenie ilości parkingów;
- Stworzenie spółdzielni socjalnych, organizacja kursów specjalistycznych dla osób bezrobotnych;
- Otworzenie inkubatora przedsiębiorczości;
- Odbudowanie świetlic wiejskich;
- Modernizacja przystani sportów wodnych wraz z całą infrastrukturą (hangar, pomieszczenia sanitarne, sportowe, administracyjne);
- Rewitalizacja Parku Moniuszki, odnowienie Głównego Placu Miasta wraz z Domem Towarowym;
- Rewitalizacja Targowiska miejskiego, zagospodarowanie garaży za rynkiem;
- Położenie chodnika na ulicy Mur Południowy;
- Ścieżka spacerowa na Wałach Miejskich;
- Stworzenie szlaku tematycznego wg zabytków miasta wraz z tablicami.

Dla uściślenia tych pomysłów poproszono mieszkańców w kolejnym i ostatnim pytaniu, aby podali miejsca na terenie Miasta i Gminy Choszczno, które można uznać za zaniedbane i wymagające podjęcia pilnych działań odnawiających przestrzeń lub pod organizację nowych wydarzeń dla mieszkańców. Na to pytanie odpowiadano podobnie jak w poprzednim, znalazły się tutaj: Amfiteatr, Dworzec PKP, wieża ciśnień przy dworcu kolejowym, fontanna w centrum miasta, Park Moniuszki, plac Witosa, plaża miejska i plaża wojskowa, przystań, Domu Kultury, rynek miejski, plac zabaw przy ul. Mur Południowy, drogi i chodniki w Choszcznie, mury obronne, mieszkania socjalne na ul. Słowackiego, budynek po tzw. przedszkolu kolejowym nad jeziorem, park przyjeziorny Kardynała Wyszyńskiego.

Wszystkie te wskazywane miejsca mają ogromny potencjał, który dostrzegają mieszkańcy. Powielanie się tych samych przedsięwzięć oraz wytyczanie tych miejsc przez ankietowanych wskazuje, jak bardzo zawadzają one w przestrzeni miejskiej i szkodzą estetyce Gminy, a tym samym obniżają jej potencjał gospodarczy i turystyczny. Lokalny Program Rewitalizacji jest zatem szansą na zauważenie miejsc, które należy odnowić i odrestaurować, co w efekcie przyczyni się do minimalizacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zminimalizuje niezadowolenie

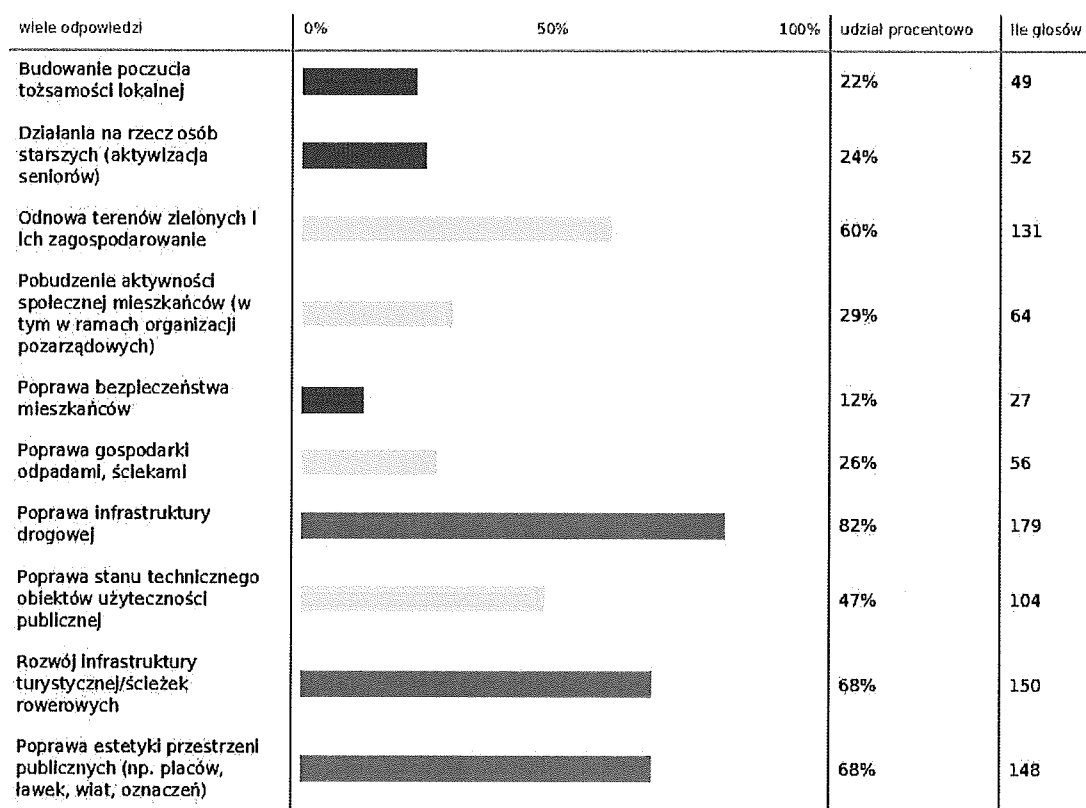
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

mieszkańców wywołane nieporządkiem czy dysfunkcjonalnością otoczenia, lecz pociągnie za sobą szereg pozytywnych następstw.

Wykres 7 Wyniki badania CAWI prowadzonego wśród mieszkańców – pytanie 5

5 Proszę wskazać maksymalnie 5 działań, które powinny zostać przede wszystkim podjęte w ramach procesu rewitalizacji gminy

Odpowiedzi: 219 (100%)
Pominięć: 0 (0%)

Źródło: Opracowanie własne

Działania, które należy podjąć w ramach procesu rewitalizacji gminy to dla ankietowanych przez Internet przede wszystkim konieczność poprawy infrastruktury drogowej i infrastruktury turystycznej oraz ścieżek rowerowych. Uzupełnieniem tych przedsięwzięć infrastrukturalnych byłaby poprawa estetyki przestrzeni publicznych, w tym placów, ławek, wiat, oznaczeń. Te trzy najważniejsze kwestie wpłynęłyby znacząco na otoczenie, w którym żyją mieszkańcy gminy Choszczno, tym samym poprawiając jakość ich życia, poruszania się po terenach gminy oraz korzystania z miejsc rekreacyjnych. Równie ważna była odnowa terenów zielonych i ich odpowiednie zagospodarowanie, a także poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej, co kompleksowo wpisywałoby się w utworzenie nowej funkcjonalności wielu przestrzeni miejskich oraz nadałoby im nowe funkcje wpływając na zadowolenie mieszkańców zachęcając do aktywności obywatelskich i społecznych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Spacery studyjne

W ramach realizowanego procesu rewitalizacji Gminy Choszczno na lata 2017-2023 przeprowadzono spacery studyjne. Miały one na celu ukazanie stanu technicznego obiektów publicznych i budynków znajdujących się na obszarze gminy. Ponadto spacery studyjne podkreśliły konieczność przeprowadzenia modernizacji na określonych obszarach w związku z konkretnymi obiektami, które szpecą wizerunek Choszczna i okolic. Zanedbane budynki oraz pustostany nie mogą bowiem negatywnie wpływać na otoczenie. Należy takim obiektom przywrócić lepszy wygląd i nową funkcjonalność, aby uchronić je przed całkowitym zniszczeniem. Estetyka przestrzeni miejskiej ma bardzo ważne znaczenie dla jej przyszłości, a także może wpływać na postawy mieszkańców np. poprzez widoczne wskazywanie enklaw biedy lub wykluczać społecznie osoby mieszkające na takim terenie. Należy przeciwdziałać tego typu procesom, nie dopuszczając do tego, aby negatywny wydzźwięk przestrzeni wpływał dezaktywizacyjnie na mieszkańców.

Poniżej zaprezentowane zostaną fotografie zrobione podczas spacerów studyjnych na terenie Gminy Choszczno, które ukazują przestrzenie najbardziej charakterystyczne ze względu na stopień ich zniszczenia i ich dysfunkcyjność w związku z zaniechaniem lub opuszczeniem tych obiektów.

Zdjęcie 4 Miejsca zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Zdjęcie 5 Miejsca zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 6 Miejsca zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Zdjęcie 7 Miejsca zdegradowane

Źródło: Opracowanie własne

Istotne jest, aby wskazane miejsca uwzględnić w procesie rewitalizacji i znaleźć dla nich odpowiednie funkcje, które będą służyły na nowo mieszkańcom w kontekście społecznym, a wraz z nowym przeznaczeniem pojawiłaby się nowa estetyka przestrzeni, na którą tak bardzo narzekają mieszkańcy gminy. Odrestaurowanie starych budynków to szansa na nowe miejsca integracji lokalnej społeczności, na nowe miejsca pracy i rozwój biznesu lokalnego, a także przestrzeń do rekreacji i propagowania kultury lub do zamieszkania.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne - podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań z mieszkańcami oraz danych pozyskanych podczas warsztatów rewitalizacyjnych i pikniku, a także wniosków ze spacerów studyjnych przygotowano przedsięwzięcia rewitalizacyjne dopasowane do zidentyfikowanych potrzeb, a tym samym wyznaczono obszar rewitalizacji. Dane dotyczące przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 2 Przedsięwzięcia w procesie rewitalizacji dopasowane do potrzeb mieszkańców

Potrzeby rewitalizacyjne	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Działania społeczne	
1. Aktywizacja seniorów	<ul style="list-style-type: none">• Dom Kultury i Amfiteatr jako miejsce integracji i aktywizacji społecznej• Zajęcia kreatywnych warsztatów dla seniorów, klub seniora• Modernizacja dworca kolejowego jako platformy organizacji społecznych
2. Budowanie poczucia tożsamości lokalnej	
3. Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

	<ul style="list-style-type: none">Organizacja wspólnych zajęć dla mieszkańców np. Pikników rodzinnych, zajęć sportowych (Nordic walking), festynów rodzinnych, konkursów muzycznych lub sportowych dla dzieci i młodzieży, akcji ekologicznych
Działania dla środowiska naturalnego i rozwoju turystycznego	
<ol style="list-style-type: none">Odnowa terenów zielonychRozwój infrastruktury turystycznej	<ul style="list-style-type: none">Odnowa zdegradowanych terenów parkowych i nadanie im funkcji społecznychOdnowa fontanny i placów miejskichDbalność o skwery i tereny zielone poprzez nowe nasadzenia i kwietnikiPołączenie sieci rowerowych w spójną trasę rekreacyjno-turystycznąRewitalizacja plaży oraz przystani wodnej przy jeziorze
Działania urbanistyczno-przestrzenne	
<ol style="list-style-type: none">Poprawa estetyki przestrzeni publicznej oraz poprawa stanu technicznego obiektówPoprawa bezpieczeństwaPrzeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i uzależnionych	<ul style="list-style-type: none">Rewitalizacja centrum miasta (plac zabaw, ławki, elewacje budynków)Modernizacja starych budynków celem zagospodarowania ich na nowo np. Dworzec PKP, amfiteatrWiększa liczba patroli PolicjiStworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, inkubatora przedsiębiorczości, spółdzielni socjalnej dla osób bezrobotnych, w tym kursy doszkalające dla nich
Działania infrastrukturalno-komunalne	
<ol style="list-style-type: none">Poprawa infrastruktury drogowejPoprawa gospodarki odpadami i ściekamiBrak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacji publicznej	<ul style="list-style-type: none">Naprawa dróg i chodników wraz z odpowiednim ich oświetleniemEfektywne zarządzanie odpadami i ściekami, przyłączenie domostw do oczyszczalni ścieków, naprawa

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

	niesprawnych kanalizacji
	<ul style="list-style-type: none">• Negocjacje z przewoźnikiem celem utworzenia/zwiększenia liczby połączeń komunikacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Z przedstawionych potrzeb rewitalizacyjnych wynikają konkretne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Przedsięwzięcia te zostały podzielone na poszczególne działania w związku z ich specyfiką. Wyróżniono działania społeczne, urbanistyczno-przestrzenne, infrastrukturalno-komunalne oraz działania dla środowiska naturalnego i rozwoju turystycznego. Do poszczególnych działań zaproponowano szereg zadań, które wpisują się w ich ogólną ideę, a także wynikają z uwag i wniosków zgłaszanych przez mieszkańców.

W działaniach społecznych znalazły się projekty aktywizujące mieszkańców, zaś idealnym miejscem do tej aktywizacji byłby odnowiony Dom Kultury z bogatszą ofertą animacyjną lub uruchomionym kinem oraz Amfiteatr wypełniający lukę kulturalną wraz z koncertami muzycznymi. Mieszkańcom zdecydowanie brakuje miejsca gdzie mogą się spotykać, więc pozostałe opuszczone lub zaniedbane budynki, których jest wiele na terenie Gminy Choszczno (Dworzec PKP, Dom Towarowy), także mogłyby zyskać nową funkcję integrującą np. dla organizacji społecznych, pod zajęcia warsztatowe i animacyjne oraz różnorodne programy kulturalno-edukacyjne lub jako lokale do spotkań dla dzieci, rodziców wraz z zapleczem gastronomicznym. Mieszkańcom brakuje również obchodzonych niegdyś Dni Choszczna oraz pikników lub festynów rodzinnych, choć te zawsze cieszyły się sporym zainteresowaniem i spajały społeczność lokalną - co jest widoczne po licznej frekwencji podczas Choszczeńskiej Sobótki.

Wśród działań dla środowiska naturalnego i rozwoju turystycznego istotne jest, aby zadbać o zaniedbane parki i skwery, zwiększyć ilość zieleni, zadbać o drzewa i krzewy już obecne oraz nasadzić nowe kwiaty, ponieważ szacunek do przyrody przekłada się na walory otoczenia. Dodatkowo przemyślana odnowa fontanny i placów miejskich zyska w oczach mieszkańców. Natomiast zadbana plaża z przystanią wodną przy jeziorze i odpowiednie połączenie sieci rowerowych w spójną trasę rekreacyjno-turystyczno-historyczną przyciągnie nie tylko tubylców, ale i zaciekawionych walorami natury Gminy Choszczno turystów.

Z zakresu działań urbanistyczno-przestrzennych należy zadbać o rewitalizację centrum miasta, a w szczególności o znajdujące się tam place zabaw, ławki, elewacje budynków, ponieważ jest to swoista wizytówka miasta, którą ogląda każdy przejeżdżający czy mieszkający tam człowiek. W modernizację wpisują się remonty starych budynków po to, aby zagospodarować je na nowo. Dla większego bezpieczeństwa mieszkańców, by przeciwdziałać przestępczości i rozwojowi uzależniania od alkoholu oraz wandalizmowi młodzieży konieczne będą liczniejsze patrole Policji. Dla bezrobotnych osób z niepełnosprawnością o stopniu umiarkowanym oraz znacznym, pomocne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

może stać się utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej. Pozostałe osoby bezrobotne mogłyby korzystać z inkubatora przedsiębiorczości, spółdzielni socjalnej lub zorganizowanie kursów specjalizacyjnych. Natomiast uruchomienie nowych połączeń komunikacyjnych umożliwiłoby poszukiwanie pracy w niedalekim sąsiedztwie od swojego miejsca zamieszkania. Pośród działań infrastrukturalno-komunalnych znalazła się najczęściej naprawa dróg i chodników wraz z odpowiednim ich oświetleniem, ponieważ jest to jeden z większych problemów Gminy. Należy dołączyć do tego należyte zarządzanie odpadami i ściekami, poprzez przyłączenie domostw do oczyszczalni ścieków oraz naprawę niesprawnych kanalizacji, co rozwiąże problem niedrożności tych kanalizacji, a także kwestie nieprzyjemnych zapachów unoszących się w mieście.

Wszystkie te przedsięwzięcia mogą przyczynić się do podniesienia atrakcyjności Miasta i Gminy Choszczno, a także poprawić jakość życia mieszkańców. Pomimo tego, iż poziom zadowolenia z życia w gminie jest na zadowalającym poziomie, to rozwiązanie podstawowych problemów rewitalizacyjnych może wpłynąć na zdecydowane większe zadowolenie mieszkańców i ich optymistyczne nastroje. Korzyści płynące z wprowadzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2017-2023 rzutują nie tylko na mieszkańców, ale zachęcić mogą również inwestorów i turystów, którzy są bardzo pożądanymi w tej okolicy, ponieważ mogą stymulować rozwój gospodarczy Gminy. Podsumowując tę część należy stwierdzić, iż mieszkańcy Gminy Choszczno są otwarci na zmiany oraz bardzo zaangażowani w program rewitalizacji i odnowy swojego otoczenia, a zatem wypełnił on swoją funkcję pobudzając zachowania partycypacyjne wśród interesariuszy rewitalizacji.

Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i opis ludności

Diagnoza obszaru opisuje najważniejsze kwestie, na które może mieć wpływ realizacja Programu. Ponadto diagnoza wskazuje również na najważniejsze problemy i potrzeby z jednej strony, a z drugiej strony wskazuje na zasoby i potencjał obszaru diagnozowanego. Diagnoza uzasadnia ponadto dobór kluczowych grup docelowych i obszarów interwencji oraz przedstawia wewnętrzną spójność obszaru nie tylko pod względem administracyjnym, ale przede wszystkim historycznym i kulturowym. Opis diagnozy został podzielony na uwarunkowania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne. Analiza stanu istniejącego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została opracowana na podstawie danych dostępnych w bazach GUS oraz danych z OPS, PUP, Policji, itd. lub na podstawie opracowań istniejących w Gminie Choszczno.

Należy podkreślić, że dane dotyczące diagnozy pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczą lat 2011 – 2015. Przyjęcie danego okresu analizy jest ważne ze względu na uchwycenie tendencji pewnych zjawisk demograficznych i społecznych. Dane gminne i inne dane opracowane dla poszczególnych uwarunkowań to dane pochodzące z końca 2016 roku i początku 2017 roku, aby na ich podstawie można było wyznaczyć obszary rewitalizacji. Dane odnoszą się do 21039 mieszkańców Gminy.

Tak zdefiniowana diagnoza obszaru została poddana konsultacjom z mieszkańcami obszaru rewitalizacji podczas spotkań zrealizowanych w każdym z podobszarów i była przedmiotem pracy Zespołu ds. rewitalizacji.

Wyznaczając obszar rewitalizacji dokonano obliczenia syntetycznego wskaźnika „społecznego” dla poszczególnych jednostek urbanistycznych. Daną referencyjną była średnia dla miejscowości gminnych. W pierwszej kolejności dla badanych jednostek urbanistycznych dokonano analizy pięciu wskaźników odnoszących się do problemów społeczno-gospodarczych gminy, wskazujących na występowanie kryzysu w sferze społecznej tj. poziom bezrobocia, wskaźnik interwencji straży miejskiej, wskaźnik przyznawanych zasiłków, uzależnienie od alkoholu. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny byłby gorszy niż średnia dla gminy zostały potencjalnie uznane za zdegradowane. Na podstawie danych o problemach społeczno-gospodarczych opracowano Index of Multiple Deprivation, czyli syntetyczny wskaźnik degradacji.

W dalszej kolejności dokonano analizy występowania przynajmniej jednego z dodatkowych problemów/wskaźników kryzysowych odnoszących się do, co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na tym etapie pracy dokonano analizy występowania, co najmniej jednego z problemów (tj. poziomu wskaźników odbiegających od średniej gminy), co pozwoliło na wskazanie obszaru rewitalizacji. Ostatnim

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

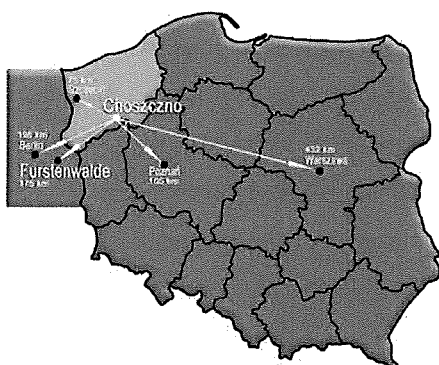
elementem stanowiącym o wyznaczeniu danego obszaru rewitalizacji było istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy. Element ten został poddany szczegółowej analizie podczas konsultacji społecznych.

Finalnie, dokonano analizy spełnienia warunków wskazanych w Wytycznych dot. rewitalizacji oraz ustawie o rewitalizacji, warunkujących wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który nie może obejmować łącznie terenów o powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Analizując liczbę ludności zamieszkującej podobszary, warto wskazać, iż obszar rewitalizacji został określony na ulicach, które uzyskały najwyższą liczbę punktów w skali IMD. Jednakże objął głównie takie obszary, które posiadają największy poziom zdegradowania społecznego, przestrzenno- funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego i gospodarczego.

Informacje ogólne

Gmina Choszczno położona jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie choszczeńskim, w którego zasięg wchodzi 6 gmin: Bierzwnik, Choszczno, Drawno, Krzęcin, Pełczyce, i Recz. Gmina obejmuje obszar 247 km² podzielony na 18 sołectw: Zamęcin, Korytowo, Sławęcín, Radaczewo, Piasecznik, Kolki, Rzecko, Suliszewo, Stary Klukom, Sulino, Raduń, Wardyń, Stradzewo, Zwierzyn, Gleźno, Koplín, Smoleń, Witoszyn.

Teren gminy leży na pograniczu Pojezierza Choszczeńskiego i Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej, nad rzeką Stobnicą w widłach rzeki Iny i Małej Iny. Sąsiaduje z Równiną Drawską, Pojezierzem Dobiegniewskim oraz Pojezierzem Ińskim. Korzystne położenie od Szczecina, granicy z Niemcami oraz od Poznania, przy głównej traktacji kolejowej Szczecin-Poznań, stwarza dogodne połączenia transportem samochodowym i kolejowym do głównych miast Polski i Europy Zachodniej.

Odległości od miast sąsiadujących:

Choszczno - Berlin: 195 km

Choszczno - Bydgoszcz: 198 km

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Choszczno - Gorzów Wielkopolski: 65 km

Choszczno - Poznań: 165 km

Odległości od przejść granicznych:

Kołbaskowo: 85 km

Krajnik Dolny: 90 km

Lubieszyn: 89 km

Słubice: 139 km

Świnoujście: 156 km

Gmina Choszczno jest przede wszystkim charakterystyczna ze względu na atrakcje turystyczne, które oferuje zarówno turystom jak i mieszkańcom. Na terenie Gminy znajduje się wiele jezior, gdzie uprawiane są sporty wodne, wędkarstwo oraz myślistwo. Tutaj największą atrakcją turystyczną jest jezioro Klukom, które swoim zasięgiem obejmuje również centrum miasta Choszczno i jest wyposażone w infrastrukturę odpowiednią dla wypoczynku osób dorosłych i dzieci. Można również skorzystać z Krytej Pływalni „Wodny Raj”.

Gmina Choszczno to ważny dla turystyki Szlak Trzech Jezior. Jest to zespół przyrodniczo-krajobrazowy – kompleks wodny, składający się z trzech polodowcowych jezior: Klukom, Żeńsko, Raduń, połączonych krajobrazowo wartościowymi kanałami. To szlak o łącznej długości ponad 10 km i powierzchni ponad 220 h. Występują tutaj bogate zasoby flory i fauny.

Gmina Choszczno to również miejsce, gdzie znajduje się pole golfowe „Modry Las”, które zostało otwarte w 2009 roku i które zajmuje 130ha. Pole golfowe jest częścią Osady Rekreacyjnej Raduń przy ciągu drogi krajowej nr 160 relacji Choszczno – Dobiegniew.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się ścieżki rowerowe i trasy piesze, których usytuowanie umożliwia korzystanie z walorów naturalnych Gminy. Do szlaków turystycznych należy „Szlak zielony”, o długości 16,7 km., który wiedzie z Choszczna do Recza. Istnieje również wiele innych szlaków wpływających na możliwość zwiedzania ziemi choszczeńskiej: z Choszczna do Drawna, z Choszczna do Krzęcina, z Choszczna w kierunku Pełczyc, z Choszczna w okolice Piasecznika.

Ścieżki rowerowe gminy mogą być potencjałem w zakresie rewitalizacji obszaru i wyprowadzania go z obszaru kryzysowego poprzez realizację działań mających wpływ na wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców. Możliwość rozwoju turystyki może być podstawą włączania osób wykluczonych do społeczności lokalnej poprzez organizowanie działań mających na celu ich aktywizację. Na terenie Gminy Choszczno występują następujące ścieżki rowerowe:³

³ <http://www.choszczno.pl/content/blogsection/15/122/dn.01.08.2017>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Tabela 3 Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Choszczno

"Nad dawne jezioro bursztynowe"	Choszczno - Stawin - jez. Gleżno - Gleżno - Choszczno
"Do Modrego Lasu"	Choszczno - Raduń - Modry Las - Nowy Klukom - Choszczno
"Do historycznej wsi co miastem kiedyś była"	Choszczno - Wardyń - Korytowo - Raduń - Modry Las - Choszczno
"Nad legendarne Stobno i dalej"	Choszczno - jez. Stobno - Ziemomyśl - jez. Gardzko - Piasecznik - Bonin - Choszczno
"Brzegiem dolin Stobno i Iny"	Choszczno - Witoszyn - Stradzewo - Sławęcín - Radaczewo - Bonin
"Szlak trzech jezior"	Choszczno - Raduń - Modry Las - Nowy Klukom - Stary Klukom - Gostyczyn - Rudniki - Choszczno
"Na spotkanie z 1300-letnią historią"	Choszczno - Pakość - Sulino - Sławęcín - Stradzewo/Radaczewo - Choszczno
"Rajski szlak"	Choszczno - Rzecko - Suliszewo - Zeliszewo - Rajsko - Recz - Choszczno
"Szlak lasów, wód i zabytków"	Choszczno - Gleżno - Zamęcín - Zwierzyń - Wężnik - Krzęcin - Nowy Klukom - Choszczno

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym potencjałem obszaru gminy, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji są organizacje pozarządowe, które wpływają na kreowanie rozwiązań pożądaných przez mieszkańców. Społeczny charakter ich działalności wiąże się również z realizacją pasji oraz zainteresowań mieszkańców, przez co może być ważnym potencjałem w kontekście działań mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z kryzysu, szczególnie w obszarze społecznym. Mając na względzie różnorodność organizacji pozarządowych, należy podkreślić, iż skupiają one osoby starsze, które szczególnie narażone są na wykluczenie społeczne, ale również miłośników przyrody, rozrywki mającej aspekt aktywizacyjny. Konkretny charakter niektórych organizacji sprawia, iż działają one na rzecz określonych celów, związanych między innymi z promocją turystyki, ale również podejmowaniem działań mających na celu rozwój gminy. W związku z tym należy podkreślić ważne znaczenie poszczególnych organizacji w ramach procesu rewitalizacji:

1. Koło Łowieckie „RYŚ”;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

2. Koło Łowieckie „SZARAK”;
3. Polski Związek Wędkarski Koło nr 1 Choszczno Okręg Gorzowski;
4. Liga Ochrony Przyrody Oddział w Choszcznie;
5. Stowarzyszenie Miłośników Doliny Wardynki „EKO – FOLK” Rzecko;
6. Koło Związku Sybiraków w Choszcznie;
7. Sławęcińskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych;
8. Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi „NIAGARA”;
9. Związek Inwalidów Wojennych Zarząd Oddziału w Choszcznie;
10. Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych Zarząd Koła w Choszcznie;
11. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Choszcznie;
12. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Miejsko-Powiatowe Koło w Choszcznie;
13. Polski Związek Niewidomych Okręg – Zachodniopomorskie koło w Choszcznie;
14. Stowarzyszenie Miłośników Tańca w Choszcznie;
15. Choszczeńskie Towarzystwo Muzyczne przy P.S.M. I st. w Choszcznie;
16. Towarzystwo Miłośników Ziemi Choszczeńskiej;
17. Klub Kiwanis Kobieta 2000;
18. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Oddział Rejonowy w Choszcznie;
19. Stowarzyszenie „ANIMUS VERA”;
20. Stowarzyszenie Aktywni;
21. Choszczeńskie Stowarzyszenie Miłośników Kolei „SEMAFOR” w Choszcznie;
22. Stowarzyszenie Wolontariat Wielkopolski;
23. Stowarzyszenie PTTK Oddział Ziemi Choszczeńskiej.

Mając na względzie potencjał organizacji pozarządowych w kontekście rewitalizacji, należy również zwrócić szczególną uwagę na kluby sportowe, które stanowią potencjał związany z możliwością realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Szczególnie ważne są uczniowskie kluby sportowe, skupiające osoby młode, jednakże mogłyby się one stać podstawą do włączenia seniorów w działania aktywizacyjne. Ponadto działające organizacje sportowe mogłyby być podstawą realizacji aktywności wpływających na wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej:

1. Uczniowski Klub Sportowy „SKOCZEK” Choszczno;
2. Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER” Zwierzyn;
3. Akademia Piłkarska „GAVIA” Choszczno;
4. Uczniowski Klub Sportowy „Junior” Suliszewo;
5. Uczniowski Klub Sportowy „Nobel”;
6. Choszczeński Klub Karate;
7. Uczniowski Klub Sportowy ARMWRESTLING „ZŁOTY ORZEŁ”;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

8. Ludowo Uczniowski Klub Sportowy „POMORZANIN” Zamęcin;
9. Ludowo Uczniowski Klub Sportowy „WODNIAK”;
10. Uczniowski Klub Sportowy „FOKA”;
11. Parafialny Klub Sportowy „JUTRZENKA”;
12. Uczniowski Klub Sportowy „KORONA” Raduń;
13. Uczniowski Klub Sportowy „AS” Sławęcin;
14. Uczniowski Klub Sportowy „IKAR” Korytowo;
15. Klub Sportowy „SŁAWA” Sławęcin;
16. UKS „SPRAWNI RAZEM” SULISZEWO;
17. Uczniowski Klub Sportowy „INA” Stradzewo.

Uwarunkowania społeczne

Jedną z najważniejszych kwestii są uwarunkowania społeczne, ponieważ pomagają w określaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, dlatego w programie skoncentrowana została uwaga na różnych wskaźnikach, które pozwolą na precyzyjne wskazanie terenu wymagającego objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Analizie poddane zostaną dane odzwierciedlające sytuację demograficzną gminy, ale również stan bezrobocia, korzystanie z pomocy opieki społecznej, system edukacji, procesy migracyjne. Ponadto wyznaczone zostaną wskaźniki precyzyjnie obrazujące sytuację istniejącą w poszczególnych częściach gminy.

Dodatkowo analizie zostały poddane dane dotyczące bezrobocia w Gminie Choszczno z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w porównaniu z danymi Powiatu Choszczeńskiego oraz dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy, które również uwzględniają dane Gminy w kontekście danych powiatowych. Ważne jest ukazanie tych danych głównie dlatego, że sytuacja bezrobocia mieszkańców Gminy wpływa na ich funkcjonowanie społeczne, ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jednocześnie może to być wskaźnikiem dla działań rewitalizacyjnych, które należy uruchomić w zakresie np. uwarunkowań gospodarczych i technicznych.

Analizując strukturę demograficzną Gminy Choszczno możemy zauważyć, że nieznacznie z roku na rok maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to tendencja ogólnopolska. Jednakże w Gminie nie jest to liczba, która mogłaby niepokoić obecnie. Należy jednak tę tendencję wziąć pod uwagę przygotowując strategię rozwoju Gminy na najbliższe lata. Zwiększa się nieznacznie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Z jednej strony jest wtedy szansa, że osoby w wieku produkcyjnym wymienią starsze pokolenie na rynku pracy, z drugiej strony jednak zwiększająca się liczba seniorów generuje potrzeby związane z zapewnieniem im odpowiedniej opieki, aktywizacji społecznej, form spędzania wolnego czasu. Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej.

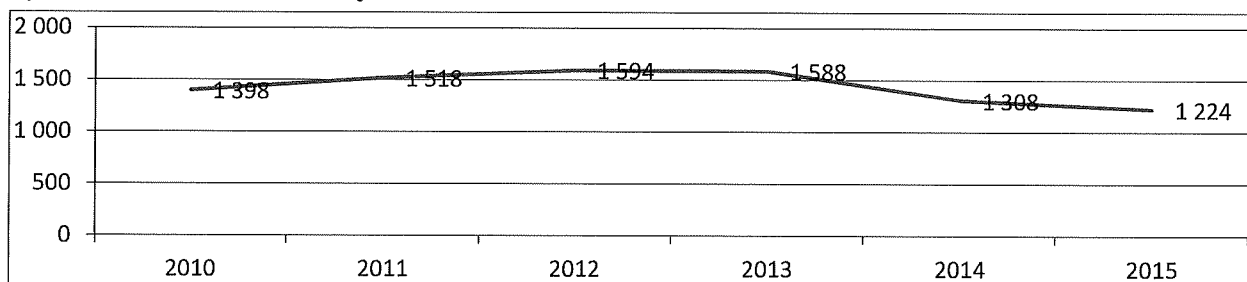
Tabela 4 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Choszczno

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2010	22 517	19,75	4 448	65,78	14 812	14,54	3 257
2011	22 406	19,1	4 281	65,58	14 692	15,32	3 433
2012	22 402	18,72	4 195	65,19	14 604	16,08	3 603
2013	22 340	18,38	4 107	64,72	14 459	16,89	3 774
2014	22 265	18,13	4 038	63,97	14 245	17,88	3 982
2015	22 096	17,8	3 934	63,31	13 991	18,87	4 171

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza danych dotyczących osób bezrobotnych pozwala na wyciągnięcie wniosków wskazujących na spadający poziom bezrobocia, co jest zjawiskiem pozytywnym, mającym bezpośrednie przełożenie na wyprowadzanie obszaru z sytuacji kryzysowej. Jest to również trend ogólnopolski i odnoszący się do poprawiającej sytuacji gospodarczej Polski. W związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na osoby długotrwale bezrobotne, które pomimo poprawiającej się sytuacji gospodarczej pozostają bez zatrudnienia. Konieczne jest w związku z tym podjęcie działań mających na celu ich aktywizację poprzez wykorzystanie instrumentów wsparcia, takich jak spółdzielnie socjalne oparte na aktywizacji prowadzonej w odniesieniu do potencjałów gminy.

Wykres 8 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Choszczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

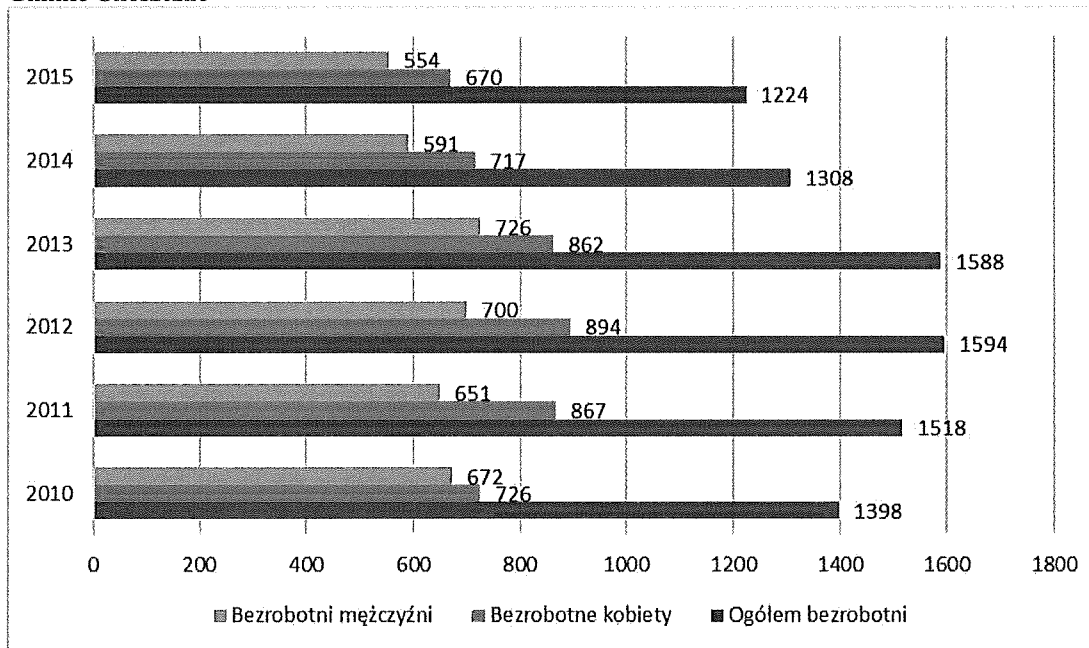
Poniższy wykres ukazuje również odsetek bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn. Od 2013 roku zmniejszyła się ogólna liczba osób bezrobotnych. Jednakże należy dostrzec większą liczbę bezrobotnych kobiet w stosunku do bezrobotnych mężczyzn na przestrzeni analizowanych lat. Bezrobocie kobiet przyczynia się do poczucia braku bezpieczeństwa w związku z często trudną sytuacją finansową. To z kolei może przyczyniać się to redefinicji planów związanych z założeniem rodziny. Ważna jest aktywizacja bezrobotnych kobiet zarówno tych, które doświadczają braku pracy

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

jak i tych, które decydując się na macierzyństwo i po urlopie związanym z opieką nad dzieckiem nie mogą odnaleźć się na rynku pracy.

Wykres 9 Bezrobotni mężczyźni i bezrobotne kobiety w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem w Gminie Choszczno

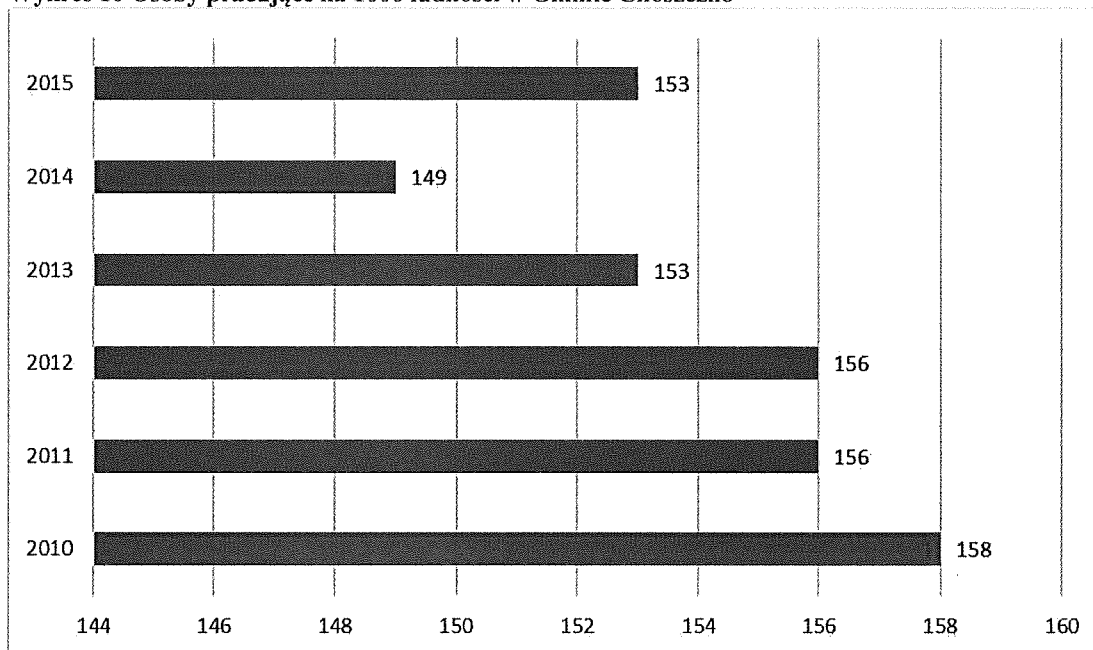
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniższy wykres przedstawia osoby pracujące na 1000 osób zamieszkujących Gminę Choszczno. Można zauważyć, że liczba pracujących wzrosła w roku 2015, odnosząc dane do roku 2014, co jest trendem bardzo pozytywnym, ponieważ świadczy o wysokim stopniu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy. Jednakże mając na uwadze wzrastającą liczbę osób pracujących należy również pamiętać o osobach wykluczonych długotrwale.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wykres 10 Osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Choszczno

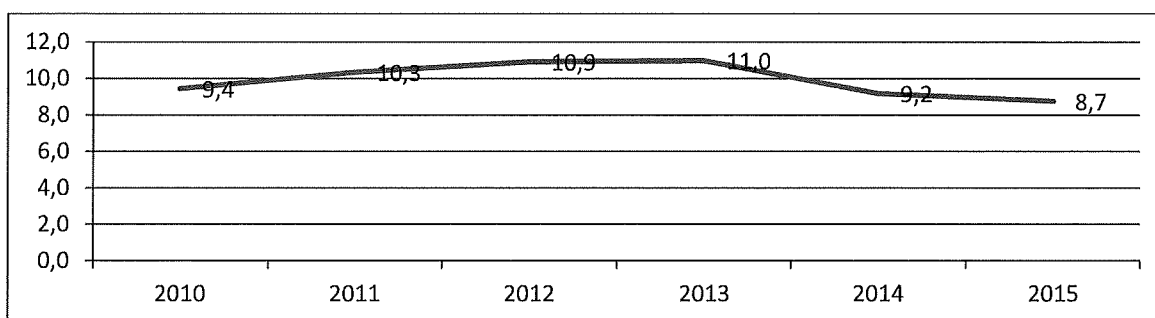

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Można również zauważyć zmniejszającą się na przestrzeni lat liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jednak nie jest znacząca zmiana, stąd też w przyszłości liczba osób bezrobotnych może stać się trudnym problemem do rozwiązania.

Należy zwrócić uwagę na konieczność monitorowania sytuacji bezrobocia przez instytucje rynku pracy, ponieważ ustawowo mają one wspierać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym wynikającym z braku pracy i jednocześnie braku środków do życia.

Wykres 11 Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Choszczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące procentowego udziału liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla województwa zachodniopomorskiego oraz dla Gminy Choszczno na tle pozostałych gmin w powiecie choszczeńskim.

Można również zauważyć, że na tle powiatu choszczeńskiego, Gmina Choszczno wyróżnia się najniższym procentowym udziałem liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

produkcyjnym. Wskaźnik procentowy jest o około 30% niższy niż w pozostałych gminach, jednakże nieznacznie wyższy niż wartość uśredniona dla województwa zachodniopomorskiego. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na utrzymywanie się procentowego udziału osób bezrobotnych, co świadczy o natężeniu liczby osób długotrwale wykluczonych i wymaga podjęcia odpowiednich działań.

Tabela 5 Udział liczby osób bezrobotnych w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie województwa zachodniopomorskiego

	Ogółem		Zamieszkali na wsi		Procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	razem	kobiety	razem	kobiety	
Województwo	39 044	32 953	25 383	14 868	5,5%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych WUP Szczecin; data 31.07.2017

Tabela 6 Udział liczby osób bezrobotnych w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie gmin

Miasto / Gmina	Ogółem		Zamieszkali na wsi		Procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	razem	kobiety	razem	kobiety	
G. Bierzwnik	278	151	278	151	9,4%
MG. Choszczno	904	539	376	227	6,6%
MG. Drawno	316	173	206	116	9,4%
G. Krzęcin	210	137	210	137	8,6%
MG. Pelczyce	460	268	332	207	9,2%
MG. Recz	357	213	215	123	9,9%
Powiat Choszczeński	2 525	1 481	1 617	961	

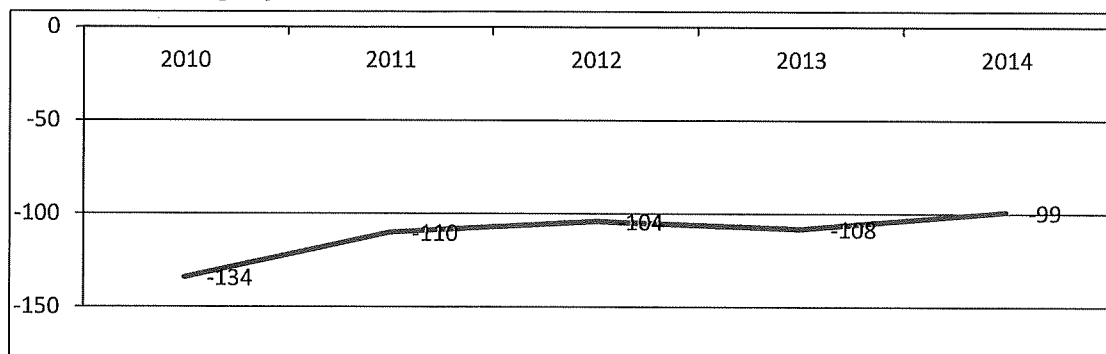
Źródło: Opracowanie na podstawie danych WUP Szczecin; data 31.07.2017

Analiza danych dotyczących salda migracji w Gminie Choszczno wskazuje na odpływ mieszkańców z terenów wiejskich. Aby tak się stało należy kreować dobre warunki dla rozwoju mieszkańców nie tylko pod względem społecznym, ale również pod względem gospodarczym (np. stwarzanie możliwości inwestowania w Gminie, a tym samym tworzeniem miejsc pracy) a także technicznym (np. poprawa dróg, odpowiednie oświetlenie, chodniki).

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wykres 12 Saldo migracji w Gminie Choszczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza danych dotyczących korzystania z zasiłków rodzinnych wskazuje, że na przestrzeni lat sukcesywnie spada liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. Ponadto w tym samym okresie spada liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Szczególnie wysoki trend spadkowy dostrzegalny jest na przestrzeni lat 2014 – 2015, co wiąże się ze wzrostem gospodarczym i rozwojem przedsiębiorczości.

Tabela 7 Liczba rodzin i dzieci korzystających z zasiłków rodzinnych Gminy Choszczno

Lata	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2010	1 079	1 987
2011	961	1 768
2012	857	1 577
2013	814	1 483
2014	742	1 336
2015	664	1 233

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

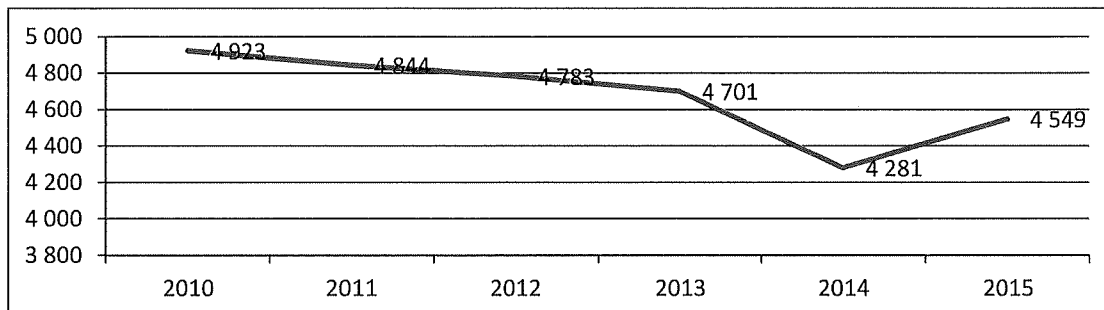
W kwestii kwot przeznaczanych na świadczenia rodzinne można zauważyć, że wydatki na świadczenia rodzinne na przestrzeni lat spadały aż do nagłego wzrostu w 2015 roku. Może to być efektem zarówno sytuacji na rynku pracy, mimo spadającego na przestrzeni lat bezrobocia rejestrowanego, ale również może być efektem niskich zarobków i braku stabilizacji na rynku pracy (umowy krótkookresowe, umowy o dzieło, zlecenie). Ubóstwo dotyka osoby, które nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Generuje to jednocześnie zjawisko izolacji społecznej, ponieważ w wyniku ubóstwa i biedy trudno jest korzystać z usług publicznych bądź też aktywnie partycypować w życiu społecznym i zawodowym. Osoby doświadczające ubóstwa korzystają wtedy z pomocy społecznej i to liczba udzielonych świadczeń i zasiłków, ale nie tylko, może być wskaźnikiem określającym dany obszar jako zagrożony bądź niezagrożony ubóstwem.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Gmina Choszczno znajduje się na mapie województwa zachodniopomorskiego jako ta, która razem z innymi gminami boryka się z problemem ubóstwa na swoim terenie.⁴

Wykres 13 Kwota świadczeń rodzinnych (w tys. w PLN) w Gminie Choszczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie miasta Choszczna znajduje się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który jest placówką medyczną świadczącą swoje usługi mieszkańcom powiatu choszczeńskiego i województwa zachodniopomorskiego.

Misją szpitala jest zapewnienie pacjentom poczucia bezpieczeństwa i najwyższej jakości usług medycznych dążąc do tego żeby proces leczenia opierał się na sprawdzonych osiągnięciach medycznych.

Zakres świadczeń medycznych obejmuje:

- Lecznictwo szpitalne;
- Rehabilitację leczniczą (szpitalną i ambulatoryjną);
- Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne;
- Ambulatoryjne świadczenia kosztochłonne;
- Dializoterapia;
- Podstawowa Opieka Zdrowotna.⁵

Ze względu na wzrastającą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym oraz tendencję do zapadania na choroby cywilizacyjne należy przeanalizować dane dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej.

Analizując ilość porad udzielanych dziennie, należy wziąć pod uwagę, iż średnia liczba dni roboczych w miesiącu wynosi 22, co oznacza, iż przychodzi otwarta jest 264 dni w roku. W tym czasie dziennie udzielanych jest około 479 porad (dane z 2015 roku), jednakże biorąc pod uwagę okresy letnie i zimowe, liczba przyjętych pacjentów znacznie się zmienia. W okresach zimowych ilość osób

⁴ Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych 2017

⁵ <http://www.bip.spzozchoszczno.pl/>

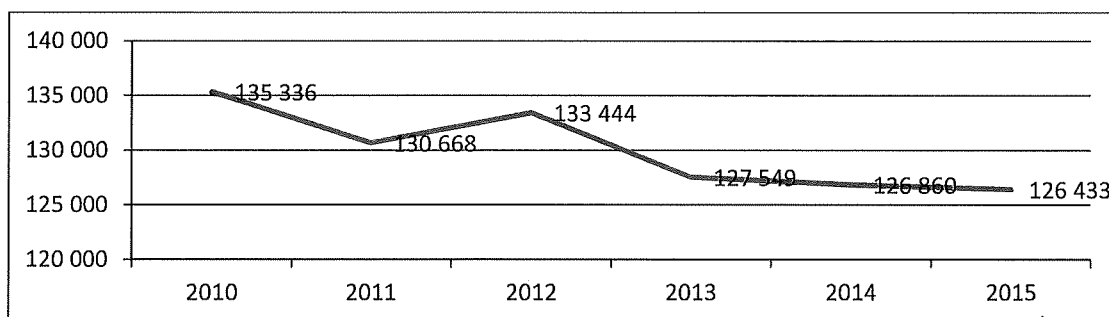
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

korzystających z pomocy przychodni zdecydowanie wzrasta, a liczba udzielanych porad lekarskich w tym okresie wynosi ponad 479 dziennie (dane z 2015 roku), co oznacza utrudnioną możliwość udzielenia pomocy wszystkim osobom, które w danym momencie jej wymagają.

Można zauważyć nagły spadek w 2015 roku udzielanych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Należy monitorować te kwestię, ponieważ zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, które są częściej narażone na dolegliwości i choroby różnego pochodzenia.

Powyższa kwestia jest ważna w kontekście uwarunkowań społecznych procesu rewitalizacji, głównie w kontekście aktywizacji osób starszych (i nie tylko) w zakresie działań na rzecz swojego zdrowia oraz form spędzania wolnego czasu i przestrzeni ku temu przeznaczonych, które również z dbaniem o zdrowie może być związane.

Wykres 14 Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Choszczno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy działa Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Dąbrowskiej w Choszczynie z filiami w Kołkach, Korytowie, Sławęcinie i Suliszewie.

Wskaźniki dotyczące zasobów i wypożyczeń w Gminie Choszczno od 2014 roku wskazują na spadek liczby wypożyczeń na jednego czytelnika. Natomiast od 2014 wzrosła liczba czytelników na 1000 mieszkańców. W 2014 roku liczba woluminów w bibliotece spadła w porównaniu z wcześniejszymi latami, nadal jednak liczba wypożyczeń na 1 czytelnika jest niska. Można zauważyć znaczny spadek woluminów na przestrzeni lat. Świadomość mieszkańców na temat ubogich zasobów biblioteki może zniechęcać ich do aktywnego korzystania z książek, a jednocześnie ze wszystkich usług, które biblioteka może proponować jako miejsce spotkań kulturalnych.

Dla celów rewitalizacyjnych ważne jest wspieranie działań inicjowanych przez bibliotekę publiczną, ponieważ jest to również miejsce korzystne dla spotkań różnych grup społecznych i organizowanie dla nich zadań aktywizujących społecznie i stanowi jednocześnie bardzo dobry zasób służący integracji społeczności lokalnej.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Tabela 8 Liczba czytelników oraz wielkość zbiorów Biblioteki w gminie Choszczno

Lata	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	Liczba czytelników na 1000 mieszkańców	Księgozbiór biblioteki na 1000 mieszkańców
2010	25,8	164	4 701,8
2011	24,5	160	4 611,7
2012	25,3	158	4 691,1
2013	23,6	158	4 619,7
2014	9,8	211	4 544,8
2015	12,5	201	4 628,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Gminy Choszczno funkcjonują szkoły oraz placówki wychowania przedszkolnego:

Szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Zamęcinie;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Suliszewie im. Jana Brzechwy;
- Szkoła Podstawowa w Sławęcinie im. Marii Konopnickiej;
- Szkoła Podstawowa w Korytowie im. Jana Pawła II;
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Choszcznie im. Leona Kruczkowskiego;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. I Armii Wojska Polskiego w Choszcznie;
- Publiczne Gimnazjum w Choszcznie im. Władysława II Jagiełły;
- Zespół Szkół Nr 1 im. Bolesława III Krzywoustego w Choszcznie;
- Zespół Szkół Nr 2 im. Noblistów Polskich w Choszcznie.

Przedszkola:

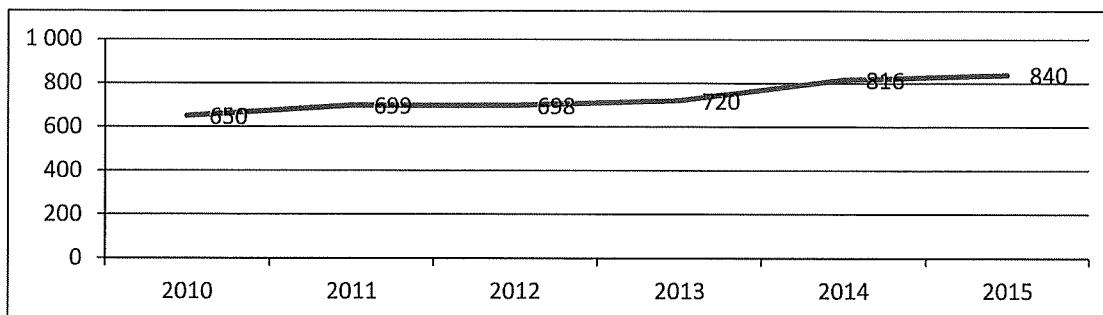
- Publiczne Przedszkole Nr 5 z grupą żłobkową w Choszcznie;
- Publiczne Przedszkole Nr 4 w Choszcznie im. Słoneczna Czwórka;
- Publiczne Przedszkole Nr 2 z Grupą Żłobkową w Choszcznie;
- Publiczne Przedszkole Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Choszcznie.

Analizując uwarunkowania społeczne w kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w placówkach, dostrzegalny jest systematyczny wzrost. W 2010 roku 650 dzieci w wieku 3 – 5 lat korzystało z wychowania przedszkolnego, a w roku 2015 liczba ta wzrosła do 840.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

Wykres 15 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące wartości liczbowych obrazujących liczby bezwzględne dzieci uczęszczających do przedszkola wskazują, iż liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego systematycznie wzrasta, co przy obecnej siatce przedszkoli może wymagać modernizacji obecnych placówek i rozbudowy o kolejne miejsca lub budowy nowej placówki przedszkolnej. W trakcie planowania inwestycji konieczne będzie uwzględnienie sytuacji demograficznej gminy w najbliższych latach i wzięcie pod uwagę spadku liczby ludności spowodowanej migracją

Tabela 9 Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego

Lata	Dzieci w wieku 3-6 ogółem	Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
2010	924	660	71,4
2011	976	712	73,0
2012	1 035	746	72,1
2013	1 026	759	74,0
2014	843	694	82,3
2015	926	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ramach wyznaczania obszaru rewitalizacji, konieczne było przeanalizowanie wskaźników w poszczególnych aspektach społecznych, tak aby możliwe było syntetyczne przedstawienie poszczególnych uwarunkowań społecznych i odniesienie ich do możliwych do realizacji przedsięwzięć. Jest to niezwykle istotne w ramach planów wyprowadzania z kryzysu obszaru zdegradowanego. Możliwość szczegółowej analizy wskaźników świadczących o liczebności osób korzystających z pomocy społecznej, liczby osób uzależnionych od alkoholu lub stosujących przemoc domową, a także stopnia występowania zachowań niezgodnych z prawem na danym obszarze pozwala na precyzyjne zdiagnozowanie poszczególnych ulic i wyznaczenie tych, które charakteryzują

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CHOSZCZNO NA LATA 2017-2023

się szczególną koncentracją problemów społecznych. Ponadto biorąc pod uwagę sytuację demograficzną, która jest kluczową zmienną w kontekście analizy uwarunkowań społecznych, gdyż znaczna ilość osób starszych powoduje na danym obszarze konieczność podjęcia działań prowadzących do ich aktywizacji oraz przeciwdziałania wykluczeniu. Deficyt osób w wieku przedprodukcyjnym będzie również świadczył o mniejszym potencjale danego obszaru w przyszłości. Ważną zmienną jest również poziom bezrobocia, który wpływa na nasilanie się zachowań niezgodnych z prawem oraz narastaniu stopnia wykluczenia osób pozostających bez pracy.

Należy podkreślić, iż zmienne, które zostały wzięte pod uwagę wzajemnie na siebie wpływają, powodując stałe narastanie problemów na danym obszarze, szczególnie w kontekście ich wysokiego stopnia natężenia na poszczególnych ulicach oraz w poszczególnych miejscowościach.